

Jenni Karvinen

Reetta Korhonen

Diakonia-ammattikorkeakoulu

Sosiaali- ja terveysalan ammattikorkeakoulututkinto

Sosionomi (AMK), kirkon nuorisotyö

Opinnäytetyö, 2021

OPAS NUORTEN TOIMINNAN KEHITTÄMISEEN SEURAKUNNILLE

TIIVISTELMÄ

Jenni Karvinen

Reetta Korhonen

Opas nuorten toiminnan kehittämiseen seurakunnille

39 s., 3 liitettä

Syksy 2021

Diakonia-ammattikorkeakoulu

Sosiaali- ja terveystieteiden ammattikorkeakoulututkinto

Sosionomi (AMK), kirkon nuorisotyö

Kehittämispainotteisessa opinnäytetyössä oli tarkoituksenaan kehittää opas seurakuntien nuorten toiminnan suunnitteluun ja nuorteniltaohjelman materiaali. Opinnäytetyön tavoitteena oli helpottaa seurakunnan nuorisotoiminnan suunnittelua keskeisten toimintaa ohjaavien tavoitteiden suuntaiseksi. Oppaan tavoitteena oli toimia muistilistana, joka konkreettisten vinkkien avulla auttaa työntekijöitä suunnittelemaan nuoria kiinnostavista aiheista toimintaa, joka toteuttaa uusimpien seurakunnan toimintaa ohjaavien asiakirjojen tavoitteita. Nuorteniltamateriaalin tarkoituksena oli tarjota nuorten toiveiden ja oppaan pohjalta suunniteltua turvallista, saavutettavaa, kiinnostavaa, eettistä sekä ajankohtaista ohjelmaa. Opinnäytetyön yhteistyötahona toimi Espoonlahden seurakunta.

Oppaan ja nuorteniltamateriaalin suunnittelussa käytettiin pohjana Suuri ihme - Rippikoulusuunnitelmaa, Isoja ihmeitä - Isostoiminnan linjausta, Turvallinen seurakunta -asiakirjaa ja saavu – Kirkon saavutettavuusohjelmaa sekä Nuoret seurakuntalaisina -kehittämisasiakirjaa. Nämä luovat ajankohtaisia linjoja ja raameja kirkon toiminnalle. Opinnäytetyön keskeiset käsitteet tukevat oppaan ja nuorteniltaohjelman sisältöjä.

Opas rakentuu kuuden teeman ympärille, jotka ovat rippikoulusuunnitelman tavoitteet, turvallisuus, saavutettavuus, eettisyys, verkossa tehtävän työn mahdollisuudet ja toiminnan suunnittelu nuorten kanssa. Oppaassa on jokaiseen teemaan lyhyt esittely ja konkreettisiä vinkkejä, miten kunkin teeman voi ottaa huomioon toiminnassa. Lisäksi oppaasta löytyy linkkejä lisätietoon ja esimerkkejä. Opas on toteutettu sähköisenä. Nuorteniltaohjelma sisältää neljä ohjelmaa nuorteniltoihin. Ohjelmat rakentuvat peleistä ja niiden suunnittelussa on huomioitu oppaan teemat.

Opasta ja nuorteniltamateriaalia arvioivat Espoonlahden seurakunnan nuorisotyönohjaajat. Palautteesta nousi esille, että opasta voisi hyödyntää muistilistana tai perehdytysmateriaalina. Opinnäytetyössä tuotettujen materiaalien arviointi jäi vajaaksi Covid-19 -pandemian vuoksi, joten todellisesta hyödynnettävyydestä ei saatu riittävästi tietoa.

Asiasanat: nuoret, nuorilähtöisyys, nuorisotyö, saavutettavuus, turvallisuus

ABSTRACT

Jenni Karvinen

Reetta Korhonen

A guidebook for developing youth activities for parishes

39 p., 3 appendices

Autumn 2021

Diaconia University of Applied Sciences

Bachelor's Degree in Social Services

Bachelor's Degree Programme in Social Services, Christian Youth Work

The purpose of the development-oriented thesis was to produce a digital guidebook to help plan youth work activities and to create a ready-to-use activity material based on the developed guidebook. The aim of the thesis was to make it easier to plan parish youth work activities that follow the main goals guiding the youth work. The aim of the guidebook is to serve as a checklist for youth workers to plan activities that are interesting to young people and that follows the newest guidelines of the youth work. The purpose of the ready-to-use material is to test the guidebook and offer youth activities that are based on the young people's wishes. They are also safe, accessible, interesting, ethical and up to date. The thesis was made in co-operation with the Espoonlahti Parish.

The source material for the digital guidebook and the activity material was compiled from the topical guideline publications for the actions of the Evangelical Lutheran Church of Finland. The publications concentrating on youth work were *Great Miracle - Confirmation Preparation Plan 2017*, *Big Wonders – YCV activity guidelines* and a developmental publication *Nuoret seurakuntalaisina (Youth as parish members)*. General church action guidelines applied were *come - Church of Finland Accessibility Program* and *Turvallinen seurakunta (A safe parish)*. The key words of the thesis support the contents of the guidebook and the testing material.

The guidebook is built around six themes, which are the goals of the confirmation plan, safety, accessibility, ethics, the opportunities of online youth work and planning activities with young people. The guidebook provides a brief introduction to each theme and some concrete tips on how each theme can be considered when planning youth activities. The guidebook also provides links to websites that offer more information and some examples on how to use these tips in practice. The guidebook was compiled in a digital form. The testing material consists of four plans for youth evenings. The plans consist of different games that have been designed with the themes of the guidebook in mind.

The guidebook and the testing material were evaluated by the youth workers of Espoonlahti Parish. Based on the feedback it was concluded that the guidebook could be used as a checklist or an introduction material. The evaluation of the produced materials was insufficient due to the Covid-19 pandemic. The thesis work suggests that further research is necessary to find out the actual usability of the developed materials.

Keywords: accessibility, safety, young people, youth-oriented, youth work

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	4
2 NUORUUS JA NUORISOTYÖ	6
2.1 Nuoruus ikävaiheena.....	6
2.2 Nuorisotyö ja kirkon nuorisotyö	7
2.3 Nuorilähtöisyys ja osallisuus nuorisotyössä	9
2.4 Rippikoulusuunnitelman ja isostoiminnan linjauksen tavoitteet nuorisotyössä	10
2.5 Pelien käyttö nuorisotyössä	11
3 SAAVUTETTAVUUS, TURVALLISUUS JA EETTISYYS NUORISOTYÖSSÄ	13
3.1 Saavutettavuus nuorisotyössä	13
3.2 Turvallisuus nuorisotyössä	14
3.3 Eettisyys nuorisotyössä.....	19
4 OPINNÄYTETYÖN TARKOITUS JA TAVOITE	21
5 OPPAAN JA NUORTENILTAOHJELMAN KEHITTÄMINEN	23
5.1 Oppaan ja nuorteniltaohjelman suunnittelu ja toteutus.....	23
5.2 Opas ja nuorteniltaohjelma	26
5.3 Oppaan ja nuorteniltaohjelman arviointi	28
6 EETTISYYS JA LUOTETTAVUUS	30
7 POHDINTA	32
7.1 Tavoitteiden toteutuminen ja menetelmien toimivuus.....	32
7.2 Ammatillinen kasvu.....	33
7.3 Jatkotutkimus ja -kehittämisideat	34
LÄHTEET	36
LIITE 1. Opas nuorten toiminnan suunnitteluun	40
LIITE 2. Nuorteniltaohjelmaa Espoonlahden seurakuntaan	59
LIITE 3. Palautekysely nuorisotyönohjaajille.....	85

1 JOHDANTO

Maailma muuttuu jatkuvasti, minkä seurauksena myös nuorten kokemukset, odotukset ja tarpeet muuttuvat. Vaikka nuorilähtöisyys-, saavutettavuus- ja turvallisuusteemat ovat olleet olemassa ja esillä jo kauan, on niiden merkitys noussut uudelle tasolle viime vuosina. Yhä enemmän kiinnitetään huomiota esimerkiksi nuorten psyykkiseen hyvinvointiin ja sukupuoli- ja seksuaalisuuskysymyksiin. Muutokset ovat osa todellisuutta, johon myös seurakunnan on vastattava. Seurakunta muodostuu jäsenistään ja siksi sen tehtävä on vastata myös heidän muuttuviin tarpeisiinsa. Suomen evankelis-luterilaisen kirkon nuorisotyöntekijät ovat ammattilaisia, joiden työnkuvaan kuuluu nuorten hyvinvoinnin edistäminen ja muutoksen harjalla pysyminen. Kirkko pyrkii pysymään ajan tasalla ja tarjoamaan ohjeita siihen, kuinka seurakuntien tulisi toteuttaa toimintaansa. Suuri ihme – Rippikoulu suunnitelmassa, Isoja ihmeitä – Isostoiminnan linjauksessa, Turvallinen seurakunta -asiakirjassa ja Saavu – Kirkon saavutettavuusohjelmassa sekä Nuoret seurakuntalaisina -kehittämisasiakirjassa luodaan ajankohtaisimpia linjoja ja raameja kirkon toiminnalle. (Kirkkohallitus, 2012b; Kirkkohallitus, 2017; Kirkkohallitus, 2019.)

Työ on kuitenkin kiireistä ja usein aikaa ei jää erilaisten uusimpien asiakirjojen lukemiseen tai yhä moninaistuvaan vähemmistötietoisuuteen tai digitalisaation tuomiin mahdollisuuksiin tutustumiseen. Varmasti monissa seurakunnissa toiminta ja nuorisotyö ovat ajantasaisia ja niissä huomioidaan tässä opinnäytetyössä korostetut teemat. Tärkeiden periaatteiden kertaaminen ja niiden äärelle pysähtyminen on kuitenkin aina suotavaa ja toisinaan voi huomata, että jotain uutta saattaa jäädä käteen.

Opinnäytetyön tarkoituksena on kehittää seurakuntien nuorisotyöhön opas, jonka avulla nuorisotoiminnan suunnitteluun osallistuvat voivat perehtyä helposti ja nopeasti nuorisotyötä ohjaaviin ajankohtaisiin teemoihin. Opinnäytetyö on tehty yhteistyössä Espoonlahden seurakunnan kanssa. Oppaan rinnalle kehitetyn Espoonlahden seurakuntaan suunnatun nuorteniltamateriaalin tarkoitus on toimia keinona, jolla seurakunnassa voidaan testata oppaan hyödynnettävyyttä. Opinnäytetyön tavoitteena on helpottaa seurakunnan nuorisotoiminnan suunnittelua keskeisten toimintaa ohjaavien tavoitteiden suuntaiseksi. Oppaan tavoitteena on toimia muistilistana, joka konkreettisten vinkkien avulla auttaa

työntekijöitä suunnittelemaan nuoria kiinnostavista aiheista toimintaa, joka toteuttaa uusimpien seurakunnan toimintaa ohjaavien asiakirjojen tavoitteita.

2 NUORUUS JA NUORISOTYÖ

2.1 Nuoruus ikävaiheena

Nuoruus on muutosten aikaa. Nuoruus ajanjaksona on pidentynyt, murrosikä alkaa aiemmin, mutta myös aikuisuuden keskeisten roolien saavuttaminen on myöhentynyt. Nuoren kehitystä ohjaavat fyysiset muutokset, ajattelun kehittyminen ja sosiaalisen ympäristön muutokset. Yhä enemmän kehitykseen vaikuttavat ympäristön paineet sosiaalisen median tuodessa koko maailman lähemmäs. (Nurmi ym., 2014, s. 148.) Nuoruudessa painottuu oman identiteetin etsiminen. Myös sukupuoli-identiteetin omaksuminen on nuoruuden tärkeä kehitystehtävä. Nuori muodostaa kuvaa itsestään niin omasta toiminnasta saadun palautteen kuin eri yhteisöissä olevan aseman pohjalta. Myös sosiaalisen vertailun kautta nuori rakentaa käsitystä itsestään ja ominaisuuksistaan. (Nurmi ym., 2014, s. 155; Rittokoski, 2016, s. 65.) Nuorisotyössä voidaan antaa turvallinen tila kasvaa ja löytää oma paikkansa yhteisössä.

Nuoruudessa erilaiset kaveriryhmät vaikuttavat nuoren elämään ja ryhmissä nuoret voivat toimia esimerkkinä toisilleen. Erilaiset nuorisotyön muodot voivat mahdollistaa nuorille kokemuksen positiivisista ryhmistä ja yhteisöistä, joissa vanhemmat nuoret toimivat mallina nuoremmille. Ryhmissä voidaan opetella sosiaalisia taitoja sekä työnjakoa ja yhteisten sääntöjen kunnioittamista. Ryhmissä opitaan myös muista ihmisistä ja maailmasta sekä itsestä. Nuorisotyössä tulee olla kaikenlaiset ihmiset hyväksyvä ilmapiiri, jotta ketään ei suljeta pois toiminnasta jonkin ominaisuuden takia. Positiiviset kokemukset hyväksytyksi tulemisesta ja joukkoon kuulumisesta luovat pohjaa myöhempään elämään. Hyväksytyksi tuleminen on erityisen merkittävää ja voi suojata nuorta ja hänen kehitystään, jos nuori elää esimerkiksi perheongelmien keskellä. (Nurmi ym., 2014, s. 173; Rittokoski, 2016, s. 63–65.) Nuoret myös etsivät toimintaa ja vertaisiaan, jotka edistävät heidän kokemuksiaan hyväksytyksi tulemisesta ja kuulumisesta joukkoon ja välttelevät sellaisia tilanteita, joissa nämä eivät toteudu (Rodríguez-Meirinhos, 2020, s. 112). Nuoren on tärkeä kasvaa tuntemaan itsensä aktiiviseksi yhteisönsä jäseneksi (Kirkkohallitus, 2012a, s. 8).

Ajattelun kehittyessä nuoret alkavat ajatella laajemmin maailmaa, ja myös ideologiset kysymykset nousevat ajankohtaisiksi nuoruudessa. Nuoret pohtivat tulevaisuuttaan ja omia ratkaisujaan, esimerkiksi koulutustaan tai ihmissuhteitaan. (Nurmi ym., 2014, s. 152.) Nuorilla tulee olla paikka pohtia erilaisia kysymyksiä turvallisessa ympäristössä. Seurakunta ja muut nuorten yhteisöt voivat mahdollistaa tällaisia turvallisia paikkoja, joissa eri ikäiset nuoret voivat aikuisten tuella ihmetellä isoja ja pienempiäkin kysymyksiä. Tarkoitus ei ole antaa valmiiksi muotoiltuja vastauksia, vaan antaa tilaa olla kysymysten äärellä. Työntekijöiden tulee myös kunnioittaa sitä, millaisia vastauksia nuoret etsivät. (Köykkä, 2014, s. 152.)

2.2 Nuorisotyö ja kirkon nuorisotyö

Nuorisotyöllä tarkoitetaan nuorten tarpeisiin pohjautuvaa vapaaehtoista, yhteisöllistä ja usein ohjattua toimintaa. Nuorisotyö ja kirkon nuorisotyö vastaavat samaan tarpeeseen nuorten elämässä. Ne tarjoavat tiloja yhteiselle olemiselle, kokemuksille, tekemiselle ja oppimiselle. Nuorisotyön tehtäviä on nuorten liittäminen yhteiskuntaan ja lähiyhteisöön sekä nuoren identiteetin kehittymisen tukeminen. Nuorisotyössä toimitaan yhteiskunnan arvojen mukaisesti, niitä nuoremmalle sukupolvelle siirtäen. Nuorisotyössä on tärkeää tiedostaa vastuu nuorten kehityksen ohjaamisessa. Jokainen nuori kohdataan yksilönä ja häntä kuullaan ja kunnioitetaan. (Nieminen, 2016, s. 32–34, s. 49.) Nuoret tarvitsevat turvallisia aikuisia, jotka ymmärtävät millaisia haasteita nuoruudessa on ja joiden kanssa voi keskustella avoimesti vaikeistakin aiheista (Sapiro & Ward, 2020, s. 349–350). Nuoret haastavat työntekijöitä yksilöllisyydellään. On tärkeää, että nuorisotyössä toimitaan kaikkien nuorten kanssa. Nuoria voidaan rohkaista mukaan toimintaan ja siellä nuori voi saada myönteistä tukea kasvulleen. Nuorisotyössä tulee ottaa huomioon kehityserot. Jos toiminta on suunnattu 15–18-vuotiaille, tai jopa suuremmalle ikähaarukalle, kehityksessä on suuria eroja. On tärkeää, että nuorisotyössä vallitsee avoin, kannustava ja salliva ilmapiiri, jossa on tilaa jokaisen nuoren kehitysvaiheelle. (Kirkkohallitus, 2016a, s. 16–21.)

Kirkon nuorisotyöllä tarkoitetaan Suomen evankelis-luterilaisen kirkon seurakuntien toimintaa. Tässä opinnäytetyössä käytetään yleisesti termiä nuorisotyö tarkoittamaan kirkon nuorisotyötä. Kirkon nuorisotyössä toimitaan kristillisen uskon ja arvojen mukaan. Kirkon nuorisotyö on paikka, jossa nuoret voivat oppia itsestään, lähimmäisistä ja

ympäristöstä (Kasvatuksen ja nuorisotyön asiantuntijat KNT ry, i.a.). Nuorisotyönohjaajan tehtävänä kirkon nuorisotyössä on olla aikuinen, joka on kiinnostunut nuorista ja heidän kysymyksistään. Työntekijät myös toimivat asiantuntijoina, jotka voivat tukea nuoria teologisella ja kokemuksellisella tiedolla, kun sitä tarvitaan. Nuorisotyönohjaajat huolehtivat toiminnan koordinoinnista ja avoimuudesta, jotta niin kokeneemmat nuoret kuin uudet nuoret ovat tervetulleita toimintaan uskomisen tavasta tai sukupuolesta huolimatta. (Porkka, 2021, s. 154.) Kirkon nuorisotyö jaetaan kouluikäisten työhön (7–14-vuotiaat), nuorisotyöhön tai rippikoulutyöhön ja rippikoulun jälkeiseen työhön (15–18-vuotiaat) ja nuorten aikuisten toimintaan (19–29-vuotiaat) (Launonen, 2016, s. 110). Opinnäytetyösämme keskitymme rippikoulun jälkeiseen työhön.

Nuortenillat ovat rippikoulun, isostoiminnan, leirien ja kouluyhteistyön ohella seurakuntien nuorisotyön keskiössä (Kirkkohallitus, 2012a, s. 6). Nuortenillat ovat seurakunnan tiloissa tapahtuvaa seurakunnan järjestämää kokoontuvaa toimintaa (Launonen, 2016, s. 108). Seurakunnilla on omanlaiset nuorteniltaperinteet, jotka vaihtelevat avointen ovien kahvilatyypisistä nuortenilloista toiminnan ympärille rakentuviin nuorteniltoihin. Nuortenillat voivat sisältää vapaata olemista tai niissä voi olla suunniteltuna jotain yhteistä toimintaa tai keskustelua. Seurakunnan nuorteniltoihin voi kuulua usein myös jokin hengellinen osa, hartaus tai lyhyt jumalanpalvelus. Hartauselämä tulee toteuttaa ihmisläheisesti, nuorten näköisesti ja seurakunnan toiminnassa se on illan keskus (Köykkä, 2014, s. 75). Kokoontuva toiminta antaa nuorelle turvallisen ympäristön, jossa hänet kohdataan ja hyväksytään omana itsenään (Kirkkohallitus, 2012a, s. 14).

Kirkon kasvatustoiminnassa painottuu nuorten tukeminen kristilliseen uskoon sitoutumisessa. Nuorelle seurakuntayhteys syntyy paikassa, jossa nuori voi ihmetellä, kysellä ja keskustella nuoruuteen liittyvistä ajatuksista ja kokemuksista. Tällaisena paikkana seurakunnassa toimivat nuortenillat. Nuortenilloissa voidaan kokea yhteyttä ja hiljentyä yhdessä Raamatun, rukouksen ja keskustelun äärellä. Yhteyttä koetaan erityisesti yhteisen tekemisen, laulun, rukouksen tai keskustelun kautta. Nuoret eivät löydä nuorteniltoihin, jos siellä ei puhuta heitä koskettavista asioista. Työntekijät voivat mahdollistaa nuortenilloissa nuoruuden kehitystehtäviin liittyvien kysymysten käsittelyn tarjoamalla sille ajan ja paikan. Nuorisotyön tehtävä on tukea nuoria kasvamaan seurakuntayhteyteen ja siksi nuortenillat toimivat hyvinä paikkoina seurakuntayhteyden luomiseen. (Paananen, 2005, s. 112–117.)

2.3 Nuorilähtöisyys ja osallisuus nuorisotyössä

Rippikoulusuunnitelma 2017 ohjaa rippikoulua nuorilähtöisemmäksi. Samaa muutosta nähdään yhä enemmän myös muussa nuorisotyössä. Nuorille ei vain tehdä toimintaa vaan nuoret ovat toiminnassa subjekteja. Heidän osallisuuttaan ja kuulluksi tulemistaan vahvistetaan. (Kirkkohallitus, 2017, s. 7.) Hyvässä nuorisotyössä työntekijä on mahdollistaja ja nuoret ideoijia, suunnittelijoita ja toimijoita. Tällöin mahdollisimman moni voi kokea olevansa osa yhteisöä ja tekevänsä tärkeää työtä. (Köykkä, 2014, s. 114.) Nuorisotyössä tulee pystyä mahdollistamaan nuorille osallisuus kaikilta osin. Näin nuoret voivat olla mukana uusilla tavoilla nuorten toiminnassa. Osallisuus voi toteutua yhteisöissä, joissa nuoret tulevat nähdyksi ja kuulluksi ja joissa saa toimia ja tulla hyväksytyksi omana itsenään, arvokkaana ihmisenä. Osallisuuden ja yhteisöön kuulumisen tunne vahvistuu, kun nuoren vaatimukset hyväksytyksi tulemisesta ja kuulluksi ja nähdyksi tulemisesta tulevat huomioituksi nuorisotyönohjaajan taholta. Se antaa nuorelle kokemuksen omasta kelpaamisestaan. Nämä kokemukset myös vahvistavat nuoren seurakuntalaisuutta. (Häkkinen, 2021, s. 180–182.)

Osallisuus viittaa yhteyteen. Osallisuudessa ollaan ja tehdään yhdessä. Siihen kuuluu niin toimiminen ja vaikuttaminen kuin osallistuminen ja kuuluminen ryhmään. Osallisuudella viitataan siis mahdollisuuteen tulla kuulluksi omaan elämään liittyvissä päätöksissä, mielipiteen ilmaisuun, aktiiviseen oman yhteisön jäsenyyteen sekä oman näkökulman esiin tuomiseen päätöksenteossa (Nurmi ja Rantala, 2011, s. 6). Osallisuus on myös kokemusta siitä, että saa määrittää omat toiveensa, tarpeensa ja roolinsa. Nuoria voidaan rohkaista pohtimaan, mitä kannattaa ja mitä haluaa valita ja mikä on itselle tärkeää. On myös tärkeää mahdollistaa, että nuori saa olla mukana ilman erityistä tavoitetta. (Kirkkohallitus, 2016b, s. 19.) Osallisuuteen liittyy kuuluminen ja kiinnittyminen ja osallisuuden toteutumisen kannalta nämä ovat merkityksellisiä. Erityisesti se, miten nuoret kokevat kuuluvansa ja kiinnittyvänsä oman elämänsä tärkeisiin ryhmiin ja yhteisöihin, vaikuttaa osallisuuden kokemukseen. Osallisuutta ei voida arvioida ulkopuolelta, vaan sen kokemus on yksilöllinen. Osallisuuden vahvistamiseen kuuluu niin osallistumismahdollisuuksien lisääminen kuin mahdollisuus olla mukana sosiaalisessa toiminnassa, joka perustuu läsnäoloon, tasavertaiseen kohtaamiseen, yhteistoiminnallisuuteen, reflektiivisyyteen ja dialogisuuteen. Kirkon nuorisotyössä osallisuuteen kuuluu myös hengellinen ulottuvuus. Se tarkoittaa nuoren kokemusta osallisuudesta Jumalan huolenpitoon ja läsnäoloon. Jumalan

armoa ja rakkautta sekä läsnäoloa ja huolenpitoa välitetään nuorelle kokemuksella hyväksytyksi tulemisesta. (Häkkinen, 2021, s. 181–182.)

Ihmisen identiteetin kehittymisen kannalta on tärkeää, että jokaisella on mahdollisuus olla osallisena ja vaikuttaa itselle merkittävässä yhteisöissä. Osattomuus saa aikaan laaja-alaisesti pahaa oloa, vieraantumista itsestä, lamaantumista, eristäytymistä ja merkityksettömyyden tunteita, kun taas osallisuus nimenomaan torjuu näitä vaikutuksia. Jokainen, joka auttaa nuorta oppimaan, löytämään itsestään uusia puolia ja tulemaan itsestään tietoiseksi, omalta osaltaan vahvistaa tai heikentää nuoren kokemusta itsestään erityisenä ja merkityksellisenä. Nuorisotyössä onkin tärkeää, että jokainen voi kokea, että hänet kuullaan ja nähdään omana itsenään. (Kirkkohallitus, 2017, s. 22–23; Mäkelä, 2011, s. 14–17.) Nuorisotyönohjaajien tulee miettiä, mitä nuorten osallisuus tarkoittaa yhteiskunnassa ja seurakunnassa sekä tarkemmin omalla työalalla nuorisotyössä. Nuorille tulee antaa sopivasti vastuuta, mutta myös tilaa olla rauhassa omana itsenään ja osana ryhmää. Työntekijöiden tulee huomioida, mikä seurakunnan nuorisotyön käytännöissä mahdollisesti estää osallisuuden toteutumista ja pyrkiä muuttamaan käytäntöjä niin, että osallisuus on mahdollista kaikille nuorten elämätilanteet ja kehitysvaiheet huomioiden. (Kirkkohallitus, 2016b, s. 19.) Osallisuutta tukevat ja vahvistavat yhteisöt rakentuvat ihmisten välisistä suhteista ja yhteisyyden tunteista. Yhteisöt kehittyvät merkityksellisiksi niihin kuulumisesta ja niissä olevista sosiaalisista suhteista, vuorovaikutuksesta ja yhteisestä toiminnasta ja kokemisesta. Kirkon nuorisotyön tulee toimia merkityksellisenä yhteisönä nuorille osallisuutta mahdollistamalla. (Häkkinen, 2021, s. 182–183.)

2.4 Rippikoulusuunnitelman ja isostoiminnan linjauksen tavoitteet nuorisotyössä

Suuri ihme – Rippikoulusuunnitelma 2017 ja Isoja ihmeitä – Isostoiminnan linjaus 2016 ohjaavat Suomen ev.lut. kirkon rippikoulu- ja rippikoulun jälkeistä työtä. Rippikoulu ja isostoiminta ovat suurimmat nuorisotyön osa-alueet. Rippikoulusuunnitelman ja isostoiminnan linjauksen tavoitteet ja periaatteet ovat tärkeitä, joten muutakin nuorten toimintaa on hyvä toteuttaa näiden linjauksien mukaisesti. Asiakirjat antavat nuorten toiminnan suunnittelulle hyvän pohjan. Rippikoulusuunnitelma ja isostoiminnan linjaus painottavat paikallisen suunnitelman tekemistä, jolloin voidaan vastata tietyn seurakunnan tarpeeseen. Isostoiminnan linjauksessa katsotaan isostoimintaa laajasta näkökulmasta,

toimintana, jossa jokaisella seurakunnan nuorella on paikka, ei vain niillä, jotka haluavat rippikouluun isosiksi. Rippikoulun ja isostoiminnan päätavoitteena on ”vahvistaa nuorten uskoa kolmiyhteiseen Jumalaan ja varustaa heitä elämään kristittyinä”. Tavoitteena on myös tukea nuorten kokonaisvaltaista kasvua. Isostoiminnan linjauksessa kerrotaan, kuinka nuorisotyön tarkoitus on ennemmin tukea nuorten kasvua kuin kouluttaa isosuu- den tehtäviin. Erilaiset nuoret mahtuvat mukaan nuoreen seurakuntaan ja nuorisotyönoh- jaajat voivat vastuun antamisella näyttää, että nuorisotyössä on tilaa keskeneräisyydelle. (Kirkkohallitus, 2016a; Kirkkohallitus, 2017.)

Uudet rippikoulusuunnitelma ja isostoiminnan linjaus tuovat esille nuorten osallisuutta. Isostoiminnan linjaus ja rippikoulusuunnitelma ohjaavat työntekijöitä ottamaan isokset ja rippikoululaiset mukaan niin rippikoulun kuin isostoiminnan ja myös yleisesti nuoriso- työn suunnitteluun. Työntekijöillä tulee olla vastuu toiminnasta, mutta nuoret saavat il- maista toiveitaan ja suunnitella sekä toteuttaa toimintaa työntekijöiden kanssa. Avoi- muus, luottamus ja osallisuuden kokemukset lisääntyvät, kun toiminnasta ja sen tavoit- teista voidaan puhua yhteisesti. Turvallisuus on myös nostettu tärkeäksi asiaksi molem- missa asiakirjoissa. Turvallisuutta rakennetaan yhdessä lähimmäisen rakkauden kautta ja esimerkiksi yhteisten pelisääntöjen sopimisella. (Kirkkohallitus, 2016a; Kirkkohallitus, 2017.)

2.5 Pelien käyttö nuorisotyössä

Pelit kuuluvat nuorten maailmaan ja siten ne ovat luonnollinen tapa lähestyä nuoria myös nuorisotyössä. Tämän opinnäytetyön nuorteniltamateriaaleissa näkyy vahvasti pelien ve- tovoima ja merkitys osana nuorisotoimintaa. Tässä luvussa käsitellään pääasiassa digi- taalisia pelejä, mutta samat ajatukset ja periaatteet on yhtäläillä sovellettavissa perintei- siin peleihin ja toiminnallisiin menetelmiin. Nuorisolaissa (L 1285/2016) nuorisotyö näh- dään nuorten aktiivisen kansalaisuuden edistäjänä, nuoren itsenäistymisen ja kasvun tu- kijana sekä sosiaalisuuden vahvistajana. Leikit ja pelit ovat pitkään toimineet erilaisten tavoitteiden saavuttamisen välineinä. Niitä on käytetty apuna muun muassa toisilleen vie- raisten nuorten tutustuttamisessa sekä yhteisöllisen ilmapiirin luomisessa. Pelit nähdään nuorille merkittävänä osana heidän kasvuympäristöään niin harrastuksena kuin oppi- misalustana. Yleisesti toiminnallisilla menetelmillä voidaan tavoitella ja saavuttaa

asioita, joita tässä luvussa käsitellään pelien kannalta. Nuorisotyössä pelejä käytetään eri tasoilla. Välineellisellä tasolla pelit toimivat vetovoimaisena tekijänä. Toiminnallisella tasolla pelit toimivat toiminnan järjestämisessä, jolloin niiden avulla voidaan tavoitella nuorisotyön tavoitteiden saavuttamista. Toimintaympäristöllinen taso toimii erityisesti digitaalisilla pelialustoilla, joissa työntekijä on nuorten tavoitettavissa. Laadukkaassa nuorisotyömäisessä pelitoiminnassa pyritään siihen, että toiminta on suunniteltua, tavoitteellista ja ohjaaja on tavoitettavissa. Tavoitteellisella toiminnalla voidaan tarkoittaa esimerkiksi yhteisten pelisääntöjen opettelua, reilun ja tasa-arvoisen käyttäytymisen opettelua, tiimissä toimimista ja sosiaalisten taitojen opettelua. Pelaamiseen liittyvä yhteisöllisyyden merkitys voi olla monille nuorille todella suuri. (Harviainen, Meriläinen ja Tossavainen, 2013, s. 82–87.)

Pelejä pelataan kaikkialla ja koko ajan. Nykyään pelit yhdistetään luonnollisesti jo opetukseen, liikuntaan ja taiteisiin. Pelaaminen on niin laaja käsite, että se mahdollistaa sisäänsä monenlaista kasvattamista, jossa ääneen pääsevät sekä kasvattaja että kasvatettava. Kyse voi parhaimmillaan olla valaisevasta kokemuksesta, joka tarjoaa elämyksiä. Kokemuksellisuus on aina tärkeää, oli ne kokemukset sitten hankittu ulkoillen tai pelaessa. Pelillistäminen on nykyaikainen ilmiö, jossa luodaan järjestelmä, joka tehdään pelinkaltaiseksi ja siten sillä saadaan samanlaisia vaikutuksia aikaan kuin peleillä. Pelillistämisen ominaista sen pyrkimys yleensä kannustaa osallistujaa johonkin epämotivoivaan toimintaan, kuten opiskeluun tai urheiluun. Pelitutkimusten mukaan pelien synnyttämät onnistumisen ja hallinnan tunteet, jännitys ja sosiaalinen kanssakäyminen ovat keskeinen osa pelien vetovoimaisuutta. (Harviainen, Meriläinen ja Tossavainen, 2013, s. 10–12 ja 115–116.) Usein pelillisyyttä liitetään digitaalisiin peleihin, mutta se toimii myös perinteisillä pelimuodoilla. Leikilliset ja pelilliset menetelmät kannattaa valita osallistujien tarpeiden mukaisesti. Menetelmät on sovellettavissa niin yksilö- kuin ryhmätoimintaan. Pelillisyyttä on voimavarakeskeinen menetelmä, jonka avulla voidaan oppia kasvattamaan erilaisia kykyjä, kohtaamaan vaikeuksia ja siirtymään voimavarakeskeiseen ajatteluun. Pelillisyyttä ja leikillisyyttä voivat lisätä osallisuutta esimerkiksi mahdollistamalla tasa-arvoisempaa kohtaamista, helpottamalla osallistumista, tarjoamalla välineitä vuorovaikutukseen ja vaikeiden asioiden käsittelyyn sekä lisäämällä yhteisöllisyyden tuntua ja tukeamalla aktiivista kansalaisuutta. (Terveystieteiden tutkimuskeskus, 2021.)

3 SAAVUTETTAVUUS, TURVALLISUUS JA EETTISYYS NUORISOTYÖSSÄ

3.1 Saavutettavuus nuorisotyössä

Suomalaisessa yhteiskunnassa on yhä enemmän korostettu palveluiden ja yleisesti täysipainoisen elämän saavutettavuutta jokaiselle ihmiselle. Saavutettavuutta nuorisotyössä voidaan tarkastella todella monesta eri näkökulmasta, kuten vammaisuuden, kulttuurisen-sitiivisyyden ja iän näkökulmista. Kristinuskon perimmäinen ajatus on jokaisen ihmisen yhtäläinen arvo ja elämän kunnioitus. Seurakunnan tehtävä on luoda edellytykset jokaiselle yhdenvertaiseen osallistumiseen, jota myös Suomen laki velvoittaa. Laki vammaisuuden perusteella järjestettävistä palveluista ja tukitoimista (L 380/1987) linjaa, että kunnan on huolehdittava, että jokaiselle vammaiselle kuuluvat palvelut ja tukitoimet järjestetään sisällöltään ja laajuudeltaan tarpeen mukaisesti. Vammaisella ihmisellä tarkoitetaan henkilöä, jolla on pitkäaikaisesti vaikeuksia suoriutua päivittäisestä elämästä vamman tai sairauden vuoksi (L 380/1987).

Saavutettavuus on keskeinen osa seurakuntien toimintaa ja siksi siihen tulee kiinnittää erityistä huomiota myös nuorteniltoja suunniteltaessa. Jotta avoimet nuortenillat voivat todellisuudessa olla paikka jokaiselle nuorelle, on siellä huomioitava jokaisen yhtäläiset mahdollisuudet osallistua toimintaan. Monet saavutettavuuden teemat nousevat esille nuortenilloissa ja siksi niiden äärelle on tärkeää pysähtyä. Suomen evankelis-luterilaisen kirkon saavutettavuusohjelmassa nostetaan esille, kuinka kirkko on jokaiselle avoin eikä ketään syrjitä. Saavutettavuuden tukemiseksi poistetaan liikkumiseen, näkemiseen, kuulemiseen ja ymmärtämiseen liittyviä rajoitteita. Saavutettavuuden osa-alueita ovat asenteelliset, fyysiset, viestinnälliset, taloudelliset ja päätäntävaltaan liittyvät esteet ja niiden poistaminen. Asenteellinen saavutettavuus merkitsee työntekijöiden ja seurakuntalaisten pyrkimystä toimia niin, että jokainen voi kokea seurakuntayhteyden ja olevansa tervetullut. Jokainen työntekijä osaltaan vaikuttaa saavutettavuuteen. Viestintä ja kommunikointi ovat keskeinen osa seurakunnan toimintaa, minkä vuoksi niiden saavutettavuus on keskeistä. Saavutettava viestintä on vuorovaikutusta, jossa toteutuu vastavuoroisuus, tasa-vertaisuus, selkeys ja monikanavaisuus. Monikanavainen viestintä mahdollistaa, että viesti on kaikkien saavutettavissa. Monikanavaisuuteen kuuluu muun muassa viittomakieli ja selkokieli, kehollinen vuorovaikutus, puhetta tukevat menetelmät,

kuvakommunikaatio, kuvailutulkkaus, piste- ja isokirjoitus sekä äänitteet ja kirjoittaminen. (Kirkkohallitus, 2012b, s. 16–20.) Jokaisen henkilön käyttämät menetelmät ovat yksilöllisiä ja vastaavat juuri tietyn henkilön tarpeita. Puhetta tukevien menetelmien käyttö vie enemmän aikaa kuin pelkkä puhuminen. Mahdollisimman kokonaisvaltaisen ymmärtämisen takaamiseksi tuleekin kiinnittää huomiota henkilön kokonaisvaltaiseen havainnointiin, kuten eleisiin ja ilmeisiin, jotka tukevat kommunikaatiota. (Joutsia & Sillanpää, 2020, s. 105.) Aisti- sekä puherajoitteisten kohtaamisessa keskeisintä on rauhallisuus ja asioiden selkeä ilmaiseminen (Lahtinen & Nuutinen, 2020, s. 91).

Saavutettavuuteen vaikuttaa erilaiset ymmärtämisen ja tarkkaavaisuuden haasteet. Lievät kehitysvammat ja tarkkaavaisuushäiriöt eivät ole este seurakunnan toimintaan osallistumiseen ja työntekijöiden tulee toiminnassa huomioida erilaiset tarpeet. Nuoret ovat yksilöitä ja tarvitsevat eri tavalla tukea, siksi työntekijöiden tulee olla tarkkana ja tehdä toiminnasta saavutettavaa kaikille. Kaikille toimintaan osallistuville tulee kertoa ymmärrettävällä tavalla, mitä on tarkoitus tehdä. Usein voi olla tarpeellista konkretisoida asioita enemmän. Keskittymistä vaativassa toiminnassa on myös hyvä löytää erilaisia toimintamuotoja, jotta jokainen voi osallistua toimintaan. Kaikessa toiminnassa on tärkeää kohdata jokainen ihminen ihmisenä, vammasta tai vammattomuudesta huolimatta. (ADHD tutuksi, i.a.; Verner, 2020.)

Fyysinen saavutettavuus tarkoittaa tilojen esteettömyyttä. Esteettömässä tilassa on huomioitu jokaisen yksilölliset tarpeet varmistamalla tilan hyvä suunnittelu, opasteiden selkeys ja mahdollisten avustajien sekä tulkkien huomiointi. Taloudellisella saavutettavuudella pyritään siihen, että jokaisella seurakunnan toiminnassa mukana olevalla on mahdollisuus osallistua taloudellisesta tilanteesta huolimatta. Edulliset hinnat sekä mahdollisuus anoa maksuvapautusta edistävät taloudellista saavutettavuutta. Päätöksenteon saavutettavuudessa jokaisella on oltava oikeus ja mahdollisuus vaikuttaa päätöksentekoon ja saada tietoonsa tehtyjä päätöksiä. (Kirkkohallitus, 2012b, s. 12–21.)

3.2 Turvallisuus nuorisotyössä

Turvallinen toiminta kattaa sisäänsä monta eri osa-aluetta, jotka yhdessä saavat osallistujille tunteen siitä, että heillä on ollut hyvä olla paikan päällä. Kirkkohallitus on vuonna

2019 julkaissut uudistetun Turvallinen seurakunta -asiakirjan, joka tarjoaa näkökulmia turvallisen seurakunnan rakentamiseen. Asiakirjassa korostetaan, kuinka turvallisuuden tulee olla kokonaisvaltaista eli fyysistä, henkistä, hengellistä, emotionaalista, sosiaalista ja seksuaalista turvallisuutta. Seurakunnan toiminnan tulee olla turvallista jokaiselle siihen osalliselle työntekijöistä toimintaan osallistuviin. (Kirkkohallitus, 2019, s. 6.) Turvallisuus ja jokaisen ihmisen pyhyys ovat alusta asti kuuluneet kristinuskon arvoihin ja seurakunnissa onkin eletty sen mukaisesti. Maailma kulkee kuitenkin eteenpäin ja sen mukana on alkanut korostumaan yhä enemmän esimerkiksi sukupuoleen ja seksuaalisuuteen liittyvä turvallisuus. Nuoret ovat muuttuvan maailman keskiössä ja heidän kehitykseensä vaikuttaa suuresti kaikki se, millaisia merkkejä ulkopuolelta annetaan. Nuorisotyössä on keskeistä olla ajan hermoilla ja siten taata nykymaailman mukaiset oikeudet turvallisuuteen. Tutumpien turvallisuuden muotojen lisäksi Turvallinen seurakunta -asiakirjasta halutaan siis erityisesti korostaa nykymaailmassa korostuvia turvallisuuskysymyksiä.

Oikeus fyysiseen turvallisuuteen kuuluu kaikille. Turvallisuuden takaamiseen kuuluu sekä uhkatilanteiden ennakointi ja varustautuminen sekä kyky reagoida varsinaisessa ongelmatilanteessa. Työtilojen, kuten nuorisotilan, on oltava suunniteltuun toimintaan tarkoitettut ja niissä tulee huomioida, että ne ovat saavutettavissa kaikille erityistarpeet huomioiden. Esteettömyyteen kuuluu tilojen ja viestinnän esteettömyys sekä asenteellinen esteettömyys. Fyysisesti saavutettavassa tilassa on huomioitu liikkumiseen, kuulemiseen ja näkemiseen liittyvät rajoitukset ja viestinnässä kiinnitetään huomiota siihen, kuinka tieto on tavoitettavissa useammalla mahdollisella tavalla kohderyhmät huomioiden. Eri tavoin kommunikoivien tai liikkuvien ihmisten näkökulmasta esteettömyys näkyy myös asenteellisella tasolla. Näihin asenteisiin voidaan vaikuttaa lisäämällä tietoisuutta ja tunnekokemuksia. Toiminnalle varatun tilan tulee myös olla sopiva asiakaskunnalle ominaisille piirteille. Pitää arvioida esimerkiksi kuinka iso ryhmä mahtuu paikalle, onko ryhmäläisten iällä vaikutusta, paljonko ohjaajia tarvitaan ja millainen on ryhmäläisten haastavuus. (Kirkkohallitus, 2019, s. 10–21.) Nuorteniltoja mietittäessä on syytä miettiä esimerkiksi, että riittääkö yksi ohjaaja ison nuorisoryhmän hallitsemiseen, sillä onnettomuuden tai vastaavan sattuessa ohjaaja on vastuussa kaikkien paikalla olevien nuorten turvallisuuden takaamisesta. Huonosti suunniteltu tila, liian vähäinen työntekijöiden määrä tai varautumattomuus voi riskeerata kaikkien osallistujien turvallisuuden.

Hengellisenä yhteisönä seurakunnalla on velvollisuus huolehtia, että yhteisössä vallitsee ilmapiiri, jossa ei sallita minkäänlaista kiusaamista, syrjimistä, seksuaalista häirintää tai pakottamista. Lähtökohtaisesti toiminnan tulee olla jokaisen ihmisarvoa kunnioittavaa, jotta se voidaan kokea turvalliseksi. Jokaista kunnioitetaan taustasta tai elämäntilanteesta riippumatta. Jokaisen kunnioittamiseen kuuluu luonnollisesti täysi kiusaamisen ja syrjinnän vastustaminen, oli kyse sitten henkisestä tai fyysisestä kiusaamisesta. Ennaltaehkäisevästi pyritään näyttämään hyvää erimerkkiä ja kannustetaan vastuulliseen toisten huomioimiseen sekä puhutaan asioista avoimesti. Tarvittaessa kaikenlaiseen kiusaamiseen puututaan vakavasti. Syrjinnän vastustaminen merkitsee yhdenvertaisuutta. Seurakunnan tulee olla kaikille turvallinen paikka, mikä merkitsee vallan ja vastuun väärinkäytön riskien ymmärtämistä sekä tietoista tavoitteellisuutta niiden poistamiseksi. Seurakunnan toiminnassa korostuu hengellinen turvallisuus, jota vahvistetaan ylläpitämällä ja korostamalla vapaaehtoisuutta sekä ihmistä kunnioittavaa ilmapiiriä. Samalla hengellisesti turvallinen tilaisuus on mukaansa ottava eli ketään ei torjuta tai jätetä ulkopuolelle. (Kirkkohallitus, 2019, s. 34–35, s. 40–44.) Seurakunnan toiminnassa, kuten nuortenilloissa, ohjaajat voivat omalla toiminnallaan, esimerkeillä ja nuorisotoiminnan suunnittelulla tuoda osaksi kristinuskon ihmiskäsitykseen perustuvia arvoja. Tällaisella toiminnalla tuetaan ja opastetaan jokaisen omaa panosta yhteisen turvallisuuden luomiseksi.

Toiminnan ennakoitavuus ja luotettavuus lisäävät turvallisuuden tunnetta osallistujissa. Osallistuminen ja uskaltautuminen mukaan toimintaan tai avautumaan omista asioistaan tuntuu turvalliselta, kun tietää mihin on ryhtymässä ja että omat henkilökohtaiset tiedot eivät kulkeudu asianosattomien korviin. Samalla on kuitenkin muistettava, milloin velvollisuus puuttua ihmisen elämää uhkaaviin tilanteisiin ylittää vaitiolovelvollisuuden. Tämä korostuu erityisesti nuorisotyössä, jossa ollaan paljon tekemisissä alaikäisten kanssa. Toimintaa suunniteltaessa on myös tärkeä huomioida henkilöllisyyden turvallisuuteen liittyviä näkökulmia. Henkilötietojen suojaamiseksi osallistujilta tulee kerätä vain välttämättömiä tietoja ja niiden käsittelyssä ja säilytyksessä tulee huomioida oikeaoppinen säilytys ja tuhoaminen. Alle 16-vuotiaiden kohdalla lupa tietojen keräämiseen tulee saada vanhemmilta. Osallistujien tulee myös olla tietoisia siitä, mihin heidän tietojaan käytetään. Henkilötiedoista puhuttaessa nykymaailmassa on tärkeä myös käsitellä nuorten kanssa digitaaliseen turvallisuuteen liittyviä huomioita esimerkiksi rohkaisemalla turvalliseen, positiiviseen ja kriittiseen median käyttöön. Digitalisaatio on luonut suuren määrän mahdollisuuksia ja keinon tulla lähemmäksi nuoria, mutta samalla halutaan

muistuttaa, millaisia riskejä se tuo mukanaan. Seurakunta voi kasvattajana ohjata ja rohkaista nuoria käyttämään digitaalisia laitteita positiivisiin tarkoituksiin ja turvallisesti. Eri toiminnoissa voidaan käyttää laitteita monipuolisesti esimerkiksi luovuutta tai itseilmaisua harjoittavaan toimintaan. On hyvä näyttää nuorille, mitä hyötyä ja mahdollisuuksia esimerkiksi sosiaalisessa mediassa on itselle, kaveripiirille tai maailmalle. Digitaalinen ympäristö voi laajentaa yhteisöllisyyttä ja lisätä saavutettavuutta, kun muistetaan pitää digitaaliset ympäristöt turvallisina kaikille. Asennekasvatus ja positiivisen kautta digitaalisesta turvallisuudesta puhuminen tuottaa turvallisuutta verkkoympäristöihin. Kaikkeen häirintään ja kiusaamiseen tulee puuttua, jotta seurakunnan sosiaalisen median ympäristöt ovat myös kaikille avoimia ja turvallisia. (Kirkkohallitus, 2019, s. 35–40.)

Seksuaalisesti turvallinen seurakunta käsittää ajatuksen siitä, että jokainen voi kokea sekä fyysistä että henkistä turvallisuutta ja luottoa omaan koskemattomuuteensa ja arvokkuuteensa. Kyse on toisen ihmisen rajojen kunnioittamisesta sanojen ja tekojen tasolla sukupuolesta tai seksuaalisuudesta riippumatta. Seurakunnan toiminnassa on tyypillistä toimia ihmisille luonnollisella vuorovaikutuksen tavalla eli koskettamalla toista esimerkiksi leikkiessä. Toisen kosketus voi olla lohduttavaa ja turvallista, mutta toisille se saattaa olla epämiellyttävää ja aiheuttaa turvattomuuden tunteita. Jokaisella tulee olla oikeus omaan koskemattomuuteensa. Toiminnan suunnittelussa on siis tärkeää huomioida jokaisen omat rajat eikä ainakaan vaatia mitään, mikä ylittää ne. Sukupuolisensitiivisyys ei merkitse täydellistä sukupuolineutraaliuteen tähtäämistä, vaan herkkyyttä tunnistaa sukupuoleen liittyviä erilaisia merkityksiä ja vaikutuksia. Tarkoitus on nähdä yksilö sukupuolisteoreotyyppien takana ja kohdata ihminen ihmisenä kaikkine mahdollisuuksineen. Nuorisotoiminnassa on hyvä kiinnittää huomiota myös omiin käsityksiin ja toimintatapoihin kriittisesti. Toiminnan suunnittelussa on tärkeää huomioida, että tarjolla on niin sukupuolineutraalia kuin jaoteltuakin toimintaa, sillä sukupuolisuus on kuitenkin keskeinen osa nuoruuden kehitysvaihetta. Sensitiivisyyteen kuitenkin kuuluu se, että tiedostetaan miten ja mistä puhutaan. Puhe ei saa olla ketään poissulkevaa ja lokeroivaa. (Kirkkohallitus, 2019, s. 45–46.)

Seurakunnan kaikessa toiminnassa kaikki sukupuoleen ja seksuaaliseen häirintään liittyvät väritteet tulee olla täysin kiellettyjä ja niihin tulee puuttua vakavasti. Seurakunnalla on myös työnantajana vastuu käyttäytyä asiallisesti sekä puuttua kaikkeen häirintään. Seksuaalisella häirinnällä tarkoitetaan kaikenlaista luonteeltaan seksuaalista käytöstä,

joka loukkaa henkilön fyysistä tai psyykkistä koskemattomuutta vastoin tämän tahtoa. Sukupuoleen liittyvä häirintä puolestaan koskee kaikkea henkilön sukupuoleen kohdistuvaa loukkaamista. Sosiaalinen media on nykypäivänä yksi suurista seksuaali- ja sukupuolihäirinnän alustoista. Hyväksikäyttö ja häirintä voivat aiheuttaa vakavia psyykkisiä oireita. Seurakunnan on tarkoitus olla turvallinen ympäristö, mutta sielläkin nuoret saattavat kohdata seksuaalista tai sukupuolista häirintää työntekijätasolta tai muilta nuorilta. Häirinnässä ja hyväksikäytössä on aina kyse vallan väärinkäytöstä. Aikuisen tulee aina pidättäytyä käyttäytymästä lapselle tai nuorelle vahingollisella tavalla. Häirintä voi tarkoittaa esimerkiksi nimittelyä ja huomauttelua, sukupuolista vihjailua, koskettelua tai ääritapauksissa seksuaaliseen kanssakäymiseen pakottamista. Aikuisen tehtävä on aina puuttua havaittuun häirintään, eikä hyväksyä sitä hiljaisesti. Kokemus häirinnästä on aina yksilöllinen ja jokaisen kokemus tulee ottaa sellaisenaan vakavasti. (Kirkkohallitus, 2019, s. 46–50.)

Nuortenilloissa muodostuu erilaisia ryhmiä. Voi muodostua useita pieniä ryhmiä aiempien kaveriporukoiden pohjalta, mutta voidaan myös ajatella, että kaikki nuorteniltaan osallistuvat kuuluvat osaksi yhtä ryhmää. Erityisesti ohjatussa toiminnassa korostuu koko ryhmän merkitys. Ryhmäturvallisuutta tarkasteltaessa kiinnitetään huomiota siihen, mikä tekee ryhmästä turvallisen tai turvattoman ja mitä turvallinen ryhmä mahdollistaa. Turvallisessa ryhmässä on mahdollisimman vähän tekijöitä, jotka uhkaavat yksilön minuutta tai aiheuttavat negatiivisia tunteita, kuten pelkoa tai epävarmuutta. Turvallisessa ryhmässä yksilö voi kokea olonsa hyväksytyksi, mikä lisää tyytyväisyyden tunnetta, avoimuutta sekä halua ilmaista itseään. Kaikki nämä positiiviset tunteet puolestaan tukevat lasten ja nuorten kehitystä. Hyvä ryhmäturvallisuus yleisesti lisää hyväksyntää omana itsenä ja ryhmän jäsenenä, sitoutumista ja luottamusta ryhmää kohtaan sekä rohkeutta kohdata vastoinkäymisiä ja haasteita. Turvattomassa ryhmässä puolestaan yksilöillä ei ole tilaa ilmaista itseään ja tunteitaan varauksetta. Tunne siitä, että minua ei hyväksytä omana itsenäni on vallitseva ja silloin ei uskalleta luottaa muihin. Ryhmäturvallisuuden näkökulmasta voidaan tarkastella mitä vain ryhmiä, kuten juuri nuorteniltoihin osallistuvia nuoria. Nuortenilloissa ryhmäturvallisuutta voidaan kehittää toimimalla yhdessä turvallisen ja kannustavan ilmapiirin ympäröimänä. (Ritokoski, 2016, s. 70–75.)

3.3 Eettisyys nuorisotyössä

Nuorisotoiminnan suunnittelun yksi keskeinen näkökulma on eettinen nuorisotyö. Nuorisotoiminnan suunnitteluun ja toteutukseen liittyy monia huomioita, joiden avulla voidaan vaikuttaa toiminnan eettiseen ulottuvuuteen. Lisäksi eettinen nuorisotyö voi vaikuttaa nuorten asemaan yhteiskunnallisella tasolla. Kirkon nuorisotyön, ja yleisesti nuorisotyön, eettisten ohjeiden mukaan nuorisotyöntekijän tehtävä on tukea lasten ja nuorten kokonaisvaltaista kehitystä ja pitää huolta lapsista ja nuorista osoittamalla hyväksyntää, välittämistä sekä kiinnostusta heitä koskevia asioita kohtaan. Lisäksi nuorisotyönohjaajien tehtävänä on toimia turvallisina ja vastuullisina aikuisina sekä esikuvina lasten ja nuorten elämässä tukemalla heidän oman identiteettinsä löytymistä. Yhteiskunnallisella tasolla nuorisotyönohjaajien tehtävänä on toimia nuorten äänenä kasvatuksen- ja nuorisotyön verkostoissa. Nuorisotyön tehtävänä on seurata nuoria koskevaa yhteiskunnallista keskustelua ja tuoda nuorten näkökulmaa esille. Nuorisotyönohjaaja voi omalla käytöksellään myös rohkaista nuoria osallistumaan vaikuttamiseen ja kehittää heille mahdollisuuksia päästä mukaan vaikuttamiseen. Yhteistyökyvyn, ennakkoluulottomuuden ja hyväksynnän osoittaminen kaikessa toiminnassa sekä sellaisen oppimisympäristön tarjoaminen, jossa otetaan vastuuta niin itsestä, toisista kuin ympäristöstä, on keskeinen osa nuorisotyönohjaajan ammattieettisiä edellytyksiä. Rakentavasti ja avoimesti yhteistyöverkostossa toimiminen tarkoittaa toimijoiden välisen vuoropuhelun edistämistä, nuoren ja tämän lähiverkoston huomioimista ja kunnioittamista. (Kasvatuksen ja nuorisotyön asiantuntijat KNT ry, i.a.; Nuoriso- ja liikunta-alan asiantuntijat ry, i.a.)

Allianssin ja Nuoli ry:n kokoamissa nuorisotyön ammattieettisissä ohjeissa sanotaan, että nuorisotyön tavoitteena on, että jokainen nuori voisi löytää oman paikkansa yksilönä sekä yhteiskunnasta juuri siinä muodossa, mikä on heidän näkemystensä mukainen. Tällä tarkoitetaan muun muassa nuorten omaehtoisen toiminnan tukemista ja mahdollistamista sekä sellaisen tilan tarjoamista, jossa jokainen nuori voi olla aidosti oma itsensä ja tulla kohdatuksi sekä yksilönä että osana ryhmää. Nuorisotyö on myös kohtaamista, kasvatusta ja yhdessä tekemistä. Nuorisotyönohjaajan tavoitteena on olla helposti lähestyttävä turvallinen aikuinen, minkä vuoksi tämän tulee olla tietoinen omasta roolistaan nuorten samaistumisen kohteena. Nuorisotyönohjaaja myös osaa antaa aikaa silloin, kun nuori sitä tarvitsee ja muistaa myös sen, että nuorisotyössä kaikki lähtee liikkeelle nuorten omasta, vapaaehtoisesta halusta osallistua toimintaan. Nuorisotyönohjaaja puuttuu nuorten

kasvua haittaavaan toimintaan sekä osaa tunnistaa ja huomioida nuorten erilaisia tarpeita. Nuorisotyön yhtenä eettisenä tehtävänä on myös vahvistaa nuorten osallisuutta lähiyhteisöissä ja yhteiskunnassa esimerkiksi kehittämällä yhdessä nuorten kanssa turvallisia toimintaympäristöjä huomioiden myös nykyajan hengessä digitalisaation mahdollisuudet. Nuorisotyössä huomioidaan yhteisöllisen toiminnan ulkopuolelle jäävät nuoret sekä seurataan ilmiöitä ja kehitytään niiden mukana. Nuorten osallisuudelle ja toimijuudelle annetaan tilaa ja mahdollisuuksia toteutua. Jotta nuorisotyönohjaaja voi toimia nuorten parhaaksi, on tämän huolehdittava myös omasta työhyvinvoinnistaan. Nuorisotyönohjaajan on hyvä tunnistaa ja hyväksyä itsessään ilmenevät voimavarat, osaamisen sekä niihin liittyvät haasteet. Nuorisotyössä on tärkeää osata myös rajata työ ja vapaa-aika itselleen sopivasti sekä ylläpitää ja kehittää omaa osaamistaan ajankohtaisten tietojen ja muuttuvien tilanteiden mukaan. (Nuoriso- ja liikunta-alan asiantuntijat ry, i.a.)

4 OPINNÄYTETYÖN TARKOITUS JA TAVOITE

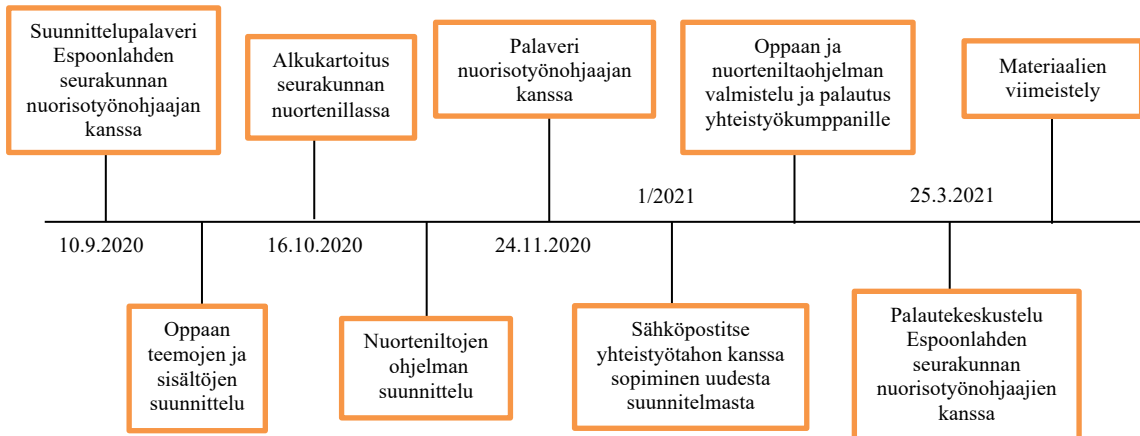
Opinnäytetyön prosessin aikana tavoite on muotoutunut toteutustavan muutosten mukana. Myös opinnäytetyön yhteistyökumppanin tarpeet ja kiinnostukset tarkentuivat prosessin aikana, jolloin pyrimme muokkaamaan tavoitetta yhteisten kiinnostusten suuntaan. Espoonlahden seurakunnassa nuortenillat ovat avointen ovien iltoja eli yhteistä suunniteltua toimintaa ei ole muuta kuin messu tai hartaus. Espoonlahden seurakunnan toiveena oli selvittää nuorten kiinnostusta nuorteniltojen ohjelmaa kohtaan. Tarkoituksenamme oli suunnitella ja toteuttaa neljä nuorteniltaohjelmaa ja samalla kerätä palautetta ja selvittää nuorten kiinnostusta sekä kokeilla oppaan hyödynnettävyyttä toiminnan suunnittelussa. Alkuperäinen suunnitelma käydä pitämässä nuorteniltaohjelmaa ei kuitenkaan Covid-19 –pandemian takia voinut toteutua. Kun emme voineet itse kokeilla opasta ja nuorteniltamateriaalia käytännössä, emme myöskään voineet kartoittaa nuorten kiinnostusta nuorteniltatoimintaa kohtaan tarkemmin. Jouduimme muokkaamaan tavoitetta oppaan ja nuorteniltaohjelman tavoitteiden suuntaan. Opinnäytetyön tavoitteena oli helpottaa seurakunnan nuorisotoiminnan suunnittelua keskeisten toimintaa ohjaavien tavoitteiden suuntaiseksi. Opinnäytetyön tarkoituksena oli kehittää opas ja nuorteniltamateriaali, jotka voivat auttaa suunnittelemaan ja toteuttamaan nuorteniltatoimintaa. Haluamme opinnäytetyön kautta ammatillisesti kehittyä niin sosionomin kuin kirkonnuorisotyön ohjaajan kompetensseissa. Tavoitteenamme on erityisesti vahvistaa kehittämis- ja innovaatio-osaamista sekä yhteisöllistä ja yhteiskunnallista osaamista. (Diak, i.a.)

Oppaan tavoite on toimia muistilistana, joka konkreettisten vinkkien avulla auttaa työntekijöitä suunnittelemaan nuoria kiinnostavista aiheista toimintaa, joka toteuttaa uusimpien seurakunnan toimintaa ohjaavien asiakirjojen tavoitteita. Opas toteutettiin sähköisenä. Oppaan tarkoitus on rohkaista ja kannustaa työntekijöitä osallistamaan nuoria niin omien toiveiden esittämisessä, käytännön ideoinnissa kuin toiminnan ohjaamisessa. Oppaassa esitetään erilaisia käytännön esimerkkejä ja ehdotuksia siihen, kuinka nuorilta voisi kerätä ideoita ja palautetta sekä toteuttaa niitä, jotta kynnys kehittää ohjattua toimintaa olisi pienempi. Nuorteniltamateriaalin tarkoituksena on tarjota nuorten toiveiden ja oppaan pohjalta suunniteltua turvallista, saavutettavaa, kiinnostavaa, eettistä sekä ajan-kohtaista ohjelmaa. Oppaan lisänä nuorteniltaohjelman suunnitelma auttaa kokeilemaan toimintaa sisältäviä nuorteniltoja ja oppaan hyödynnettävyyttä.

Opinnäytetyö on toteutettu yhteistyössä Espoonlahden seurakunnan kanssa. Opinnäytetyötä suunnitellessamme keskustelimme Espoonlahden seurakunnan nuorisotyönohjaajan kanssa. Espoonlahden seurakunnassa pidetään niin sanottuja avoimien ovien nuorteniltoja eli erityistä suunniteltua yhteistä ohjelmaa ei yleensä ole. Espoonlahden seurakunnassa on kiinnostusta kartoittaa nuorten mielenkiintoa nuorteniltatoimintaa kohtaan ja kehittää nuorteniltoihin vapaaehtoista matalan kynnyksen toimintaa. Espoonlahden seurakunnan toiveena on löytää nuoria kiinnostavaa toimintaa ja aiheita, joita he voivat hyödyntää kehittäessään nuorteniltoja. Espoonlahden seurakunnan nuorisotyössä on toimintaa yläasteikäisestä vanhempiin nuoriin. Nuorteniltojen osallistujat voivat olla iältään rippikouluikäisestä nuoriin aikuisiin. Espoonlahden nuortenilloissa käy myös jonkin verran erityisnuoria. Iso ikäjakauma ja erityistä tukea tarvitsevat nuoret pitää ottaa huomioon toimintaa suunnitellessa. Espoonlahden seurakunnassa nuorteniltoja järjestetään toimintakaudella, syksy ja kevät, tiistai- ja perjantai-iltaisina. Tiistaina nuortenilta kestää seitsemästä yhdeksään ja perjantaina viidestä kymmeneen. Nuortenilloissa ei yleensä ole yhteistä tekemistä. Tiistai-iltaisina nuortenilta päättyy hartauteen ja perjantaisin vietetään kahdeksalta yhteistä messua. (Espoonlahden seurakunta nuorisotyö, i.a.)

5 OPPAAN JA NUORTENILTAOHJELMAN KEHITTÄMINEN

5.1 Oppaan ja nuorteniltaohjelman suunnittelu ja toteutus

Kuvio 1. Opinnäytetyö prosessin eteneminen

Kuviossa 1 on opinnäytetyön etenemisen pääkohdat, joita kuvataan tässä luvussa. Lopullista ideaa hioessamme kävimme keskustelua yhteistyötahomme kanssa omista kiinnostuksen kohteistamme sekä heidän tarpeistaan ja etsimme näille yhteistä kosketuspintaa. Toimme työssämme ajankohtaisia aineistoja esiin ja hyödynsimme yhteistyötahomme kanssa yhteiskehittämisen periaatteita. Yhteiskehittäminen tukee ihmisten välistä yhteistyötä. Siinä huomioidaan tasavertainen osallistuminen, osapuolten erilaisten tavoitteiden huomioiminen sekä ideoista eteneminen toimintaan kokeilun ja oppimisen kautta. (Aaltonen ym., 2016.) Me halusimme korostaa opinnäytetyössämme kirkon toimintaa ohjaavia asiakirjoja ja yhdistää niiden sisältöjä käytännössä nuorisotoimintaan. Yhteyshenkilömme puolestaan esitti seurakunnan kiinnostusta kartoittaa nuorten mielenkiintoa ohjattua toimintaa kohtaan. Nuoret olivat aiemmin ilmaisseet kiinnostuksensa jonkinlaiseen ohjattuun toimintaan jatkorippikoululeirillä, joten suunnitelmалlemme oli kiinnostusta ja käyttöä. Ensimmäisessä palaverissa yhteistyötahon kanssa kävimme keskustelua Espoonlahden seurakunnan nuorisotoiminnan, ja erityisesti nuorteniltojen, tilanteesta. Molempien osapuolten toiveisiin ja tarpeisiin pyrittiin löytämään yhteinen ratkaisu. Lopulta päädyimme suunnitelmaan, jonka keskeinen tehtävä oli tuoda esille kirkon ohjeistuksia tärkeisiin ajankohtaisiin teemoihin nuorteniltayhteydessä. Suunnitelmassa korostui nuorten

mielipiteiden selvittäminen heitä kiinnostavista teemoista ja seurakunnan nuorisotyönohjaajilta palautteen kerääminen oppaasta. Suunnitelmamme oli kehittää opas nuorteniltaohjelman kehittämiseksi ja käydä neljässä nuortenillassa vetämässä nuorteniltaohjelmat, jotka pohjautuvat oppaaseemme.

Perehdyimme suunnitteluvaiheessa nuorteniltoihin ja niissä olevaan toimintaan lukemalla aiempia tutkimuksia, kirkkohallituksen julkaisemia asiakirjoja ja opinnäytetöitä. Tutustumistamme materiaaleista löysimme lähteitä ja lisämateriaalia, joita käytimme teoriaosuudessa. Erityisesti kiinnitimme huomiota siihen, mitä toiminnan suunnittelussa ja toteutuksessa on katsottu tärkeäksi. Oppaan suunnittelun pohjana käytimme myös Suuri ihme – Rippikoulusuunnitelmaa, Isoja ihmeitä – Isostoiminnan linjausta, Turvallinen seurakunta -asiakirjaa ja saavu – Kirkon saavutettavuusohjelmaa sekä Nuoret seurakuntalaisina -kehittämisasiakirjaa. Materiaaleista saimme myös vahvistusta oppaan teemoihin, kun alustavasti pohtimamme teemat toistuivat. Suuri ihme – Rippikoulusuunnitelma ja Isoja ihmeitä – Isostoiminnan linjaus sisältää samoja tavoitteita, joten päätimme yhdistää ne yhdeksi teemaksi. Turvallinen seurakunta -asiakirja oli pohjana turvallisuus-teemaan ja saavu – Kirkon saavutettavuusohjelma saavutettavuus-teemaan. Nuoret seurakuntalaisina -kehittämisasiakirjasta löysimme tietoa moneen teemaan, mutta erityisesti eettisyyteen. Opasta suunnitellessamme pidimme mielessä yhteistyötahomme toiveen ja otimme yhdeksi oppaan teemaksi toiminnan suunnittelun nuorten kanssa. Oppaan teemat ovat seurakuntien työssä esillä olevia teemoja ja ne kaikki nousevat esiin myös rippikoulusuunnitelmasta, josta lähdimme liikkeelle oppaan suunnittelussa. Oppaan teemoiksi valittiin rippikoulusuunnitelman tavoitteet, turvallisuus, saavutettavuus, eettisyys, verkossa tehtävän työn mahdollisuudet ja toiminnan suunnittelu nuorten kanssa.

Toteutusvaiheen alussa kävimme vierailulla Espoonlahden seurakunnan nuortenillassa tutustumassa toimintaan ja nuoriin sekä toteuttamassa alkukartoituksen. Halusimme erityisesti havainnoida nuortenilta oppaamme teemojen näkökulmasta ja kartoittaa nuorteniltaohjelman mahdollisia sisältöjä kuulemalla nuorten omia ideoita. Asiakasosallisuudessa on kyse asiakkaan kuulemisesta ja tämän mahdollisuuksista osallistua ja vaikuttaa omiin palveluihinsa. Asiakasosallisuuden avulla asiakkaat voivat vaikuttaa palveluiden suunnitteluun, arviointiin ja kehittämiseen. (Pieviläinen ym., 2014, s. 5.) Alkukartoituksessa kysyimme nuorilta, minkälaista toimintaa nuortenilloissa voisi olla ja kuinka usein. Kysyimme myös, onko nuorilla halukkuutta osallistua ohjattuun toimintaan

nuortenilloissa. Nuortenillassa oli vakikävijöitä ja saimme heiltä selkeän suunnan nuorteniltoihimme. Nuoret tulevat nuorteniltaan pelaamaan eri lautapelejä ja oleskelemaan kavereiden kanssa. Vastauksia saatiin sillä hetkellä paikalla olleilta noin kymmeneltä nuorelta. Selkeä valtaosa vastaajista oli sitä mieltä, että pelaamiseen ja kilpailuun liittyvä toiminta sekä ruoanlaitto olisivat toimintoja, jotka kiinnostaisivat ja voisivat saada osallistumaan. Koronarajoituksiin liittyvistä syistä emme voineet toteuttaa mitään ruoanlaittoon liittyvää toimintaa, joten päätimme tietoisesti rajata toimintamme teemallisesti peleihin ja kilpailuihin, sillä se oli herättänyt nuorissa selkeästi eniten kiinnostusta. Ohjattu toiminta on Espoonlahden seurakunnan nuortenilloissa uutta, joten halusimme suunnitella mahdollisimman matalankynnyksen toimintaa, johon nuoret haluaisivat osallistua. Tästä syystä päätimme pitäytyä melko rajatussa teemassa nuorten toiveita kunnioittaen. Alkuperäisen suunnitelman mukaan olisimme itse järjestäneet nuortenillat ja nuoret olisivat palautteiden muodossa osallistuneet jokaisen nuorteniltaohjelman jälkeen tulevien nuorteniltojen sisältöjen suunnitteluun. Vierailun ja alkukartoituksen jälkeen siirryimme toteutuksessa oppaan ja nuorteniltaohjelman tarkempaan suunnitteluun ja kokoamiseen. Mukaan nuorteniltaohjelmaan valikoitui nuorten toiveiden mukaisesti esimerkiksi The Peli ja Ihmissusi (Liite 2.), jotka voivat olla monelle tuttuja, mutta helposti muokattavissa tilanteen mukaan.

Toteutusvaiheessa pyrimme tukemaan yhteiskehittämisen tasavertaista osallistumista pitämällä yhteyshenkilömme kanssa kaksi palaveria. Ensimmäisessä palaverissa kävimme läpi siihen mennessä kehitettyjä materiaaleja. Saimme palaverissa palautetta työn etenemisestä ja jaoimme ajatuksia siitä, miten etenemme jatkossa. Yhteyshenkilömme antoi palautetta nuorteniltamateriaalin pohjasta ja vaikutti tyytyväiseltä suunnittelemiimme ohjelmiin sekä oppaan teemoihin. Vallitsevan koronatilanteen ja kokoontumisrajoitusten seurauksena emme kuitenkaan päässeet toteuttamaan suunnittelemiämme nuorteniltaohjelmia tai testaamaan oppaamme hyödynnettävyyttä paikan päälle. Jouduimme jälleen muokkaamaan suunnitelmaamme opinnäytetyömme toteuttamisesta. Pohdimme mahdollisuutta muuttaa nuorteniltatoteutukset etänuortenilloiksi. Koimme lopulta, että materiaaliimme olivat jo niin pitkällä, että emme olleet enää aikataulumme puitteissa valmiita muuttamaan toteutusta niin vahvasti. Kysyimme näkemyksiä myös opinnäytetyömme yhteyshenkilöltä sekä ohjaajaltamme. Päädyimme toteutuksessa keskittymään oppaan lisäksi nuorteniltamateriaalien kehittämiseen. Nuorteniltamateriaalit suunniteltiin neljälle toteutuskerralle pohjautuen nuorten toiveisiin. Muuttuneen suunnitelman vuoksi

kiinnitimme erityisesti huomiota nuorteniltamateriaalin kirjalliseen toteutukseen sekä siihen, että nuorteniltamateriaalissa huomioidaan oppaan teemat. Ohjeet on kirjoitettu niin hyvin auki, että ohjelmat olisivat ulkopuolisellekin ymmärrettävissä ja niiden pohjalta on mahdollista lähes suoraan toteuttaa suunnittelemamme toiminta.

Kun oppaan ja nuorteniltamateriaalien ensimmäiset versiot olivat valmiit, lähetimme ne yhteistyötahollemme luettavaksi. Espoonlahden seurakunnasta yhteensä kolme nuorisotyönohjaajaa osallistui materiaaleihimme perehtymiseen ja niistä palautteen antamiseen. Pyysimme palautetta materiaaleista kirjallisesti palautelomakkeella, jotta voisimme palata niiden pariin. Kirjallista palautetta keräsimme Google Forms -alustalle tekemällemme lomakkeella. Lomakkeen (Liite 3.) kysymykset muotoiltiin avoimiksi ja ne koskivat oppaan teemoja, kieli- ja ulkoasua sekä konkreettisia vinkkejä. Nuorteniltamateriaalista keräsimme palautetta sen hyödynnettävyydestä ja oppaan teemojen selkeydestä. Järjestimme toisen yhteisen toteutusvaiheen palaverin, joka toimi myös palautepalaverina. Palaverissa materiaaleihimme tutustuneet nuorisotyönohjaajat saivat kirjallisen palautteen lisäksi antaa suullista palautetta, esittää kysymyksiä ja kehitysehdotuksia. Me pyysimme myös tarkentavia näkökulmia aineistoihin liittyen. Palaverissa pohdimme yhdessä, miten materiaaleja olisi hyvä muokata. Palaverin jälkeen perehdyimme uudelleen kirjalliseen palautteeseen ja muokkasimme materiaaleja aiemmin nousseiden kehitysideoiden avulla. Palaverissa nuorisotyönohjaajat myös arvioivat yleisesti materiaalejamme, josta kerrotaan luvussa 5.3.

5.2 Opas ja nuorteniltaohjelma

Opinnäytetyön tuotoksena tehtiin opas nuortentoiminnan suunnitteluun (Liite 1.) ja nuorteniltaohjelmamateriaali Espoonlahden seurakuntaan (Liite 2.). Opas rakentuu kuudesta teemasta, jotka on nostettu kirkon työtä ohjaavista asiakirjoista. Teemat ovat rippikoulu-suunnitelman tavoitteet, turvallisuus, saavutettavuus, eettisyys, verkkotyön mahdollisuudet ja toiminnan suunnittelu nuorten kanssa. Poimimme jokaisen teeman lähteistä mielestämme tärkeimmät asiat, joiden ympärille lähdimme jokaista teemaa rakentamaan. Mietimme jokaisen teeman ympärillä, mitä tietoa ja ohjeita asiakirjat meille antavat ja miten niitä voi soveltaa käytäntöön niin, että oppaaseen pystyimme kokoamaan konkreettisia vinkkejä ja huomioita. Opas rakentuu niin, että jokaisesta teemasta on lyhyt esittely ja

konkreettisia vinkkejä, miten kunkin teeman voi ottaa huomioon toiminnassa. Oppaassa on myös linkkejä, mistä voi etsiä lisää tietoa tai löytää esimerkkejä. Opas voi esimerkiksi toimia työntekijöille muistilistana toimintaa ohjaavista asiakirjoista tai uuden työntekijän tai toiminnan ohjaukseen osallistuvan nuoren apuna.

Suunnittelimme oppaan sisältöjä jo opinnäytetyön suunnitelmaa tehdessämme, ja ne vahvistuivat yhteistyökumppanimme kanssa käydyn keskustelun kautta. Halusimme nostaa oppaaseen mahdollisimman suoraan teemat ja sisällöt seurakuntien työtä ohjaavista asiakirjoista ja lisätä niihin konkreettisia esimerkkejä ja vaihtoehtoja toimintaan. Oppaan toteutimme Canva-sivustolla, jotta saimme mahdollisuuksia visuaaliseen toteutukseen (Canva, i.a.). Opas on toteutettu verkko-oppaaksi pdf-muotoisena ja se on kooltaan A4. Oppaasta tehtiin miellyttävän näköinen ja helposti selattava. Värimaailma on rauhallinen ja neutraali ja samat värit toistuvat koko oppaan ajan. Oppaan visuaalinen ilme ei vie tilaa tekstiltä, jotta teksti tulee esiin tarpeeksi. Lyhyillä tekstipätkillä ja luetteloilla saimme oppaasta helppolukuisen ja se on jaoteltu niin, että sieltä on helppo löytää kukin teema yksittäin.

Nuorteniltaohjelman suunnitelma sisältää neljä ohjelmaa nuorteniltoihin. Ohjelmat rakentuvat peleistä Espoonlahden seurakunnan nuortenillassa olleiden nuorten toiveesta. Ohjelmien suunnittelussa mietittiin oppaan pohjalta, mitä pitää ottaa huomioon toimintaa suunnitellessa, jotta se on saavutettavaa, turvallista ja eettistä. Nuorteniltaohjelma on rakennettu selvittämään tekemämme oppaan hyödynnettävyyttä, kun ohjelmat on suunniteltu oppaan ohjeiden mukaan. Nuorteniltaohjelmamateriaali voi toimia Espoonlahden seurakunnan nuorten kiinnostuksen selvittämiseen nuorteniltojen toimintaa kohtaan. Suunnitelmassa on vaihtoehtoja toteutukseen, jolloin sitä saa helposti muokattua sopivaksi. Tarkoituksena on, että toimintaa voi suunnitelman pohjalta lähteä toteuttamaan mahdollisimman helposti. Suunnitelmaan on kirjattu kuhunkin toimintaan tarvittavat välineet erikseen ja tarvittavat liitteet löytyy tiedoston lopusta. Nuorteniltaohjelmissa on myös listattu toiminnassa huomioon otettavia asioita niin, että oppaan teemat tulevat esiin materiaalista ja ne voidaan ottaa helposti huomioon toteutuksessa. Nuorteniltaohjelmat ovat word-tiedostona, jotta se voidaan tulostaa mukaan toimintaan.

5.3 Oppaan ja nuorteniltaohjelman arviointi

Kehittämistyön arviointia tapahtui koko prosessin ajan. Arvioinnissa keskityttiin tuotoksen arviointiin, mutta erityistä huomiota kiinnitetään myös kehittämisprosessiin. Prosessarvioinnin tarkoituksena on ohjata ja tarkentaa kehittämistyön edistymistä sekä toimia välipalautteena sen hetkisestä tilanteesta. Lopullisessa arvioinnissa pyritään esittämään, miten kehittämistyössä on onnistuttu. Arvioinnissa on kyse aineiston keräämisestä ja sen analysoinnista. Edellytys arvioinnille on työpanoksen ja prosessin tarkka kuvaus suunnitteluvaiheesta muutosprosessiin ja lopputulokseen. (Ojasalo ym., 2015, s. 26, s. 47.) Palautteen kerääminen on siis konkreettinen tapa arvioida työn onnistumista ja samalla työstää sitä eteenpäin. Palautepalaveriin osallistui kolme nuorisotyönohjaajaa Espoonlahden seurakunnasta ja se toteutettiin etäyhteyksin koronatilanteen vuoksi. Palautepalaverin tärkein anti oli oppaan ja nuorteniltamateriaalin kehittämiseen liittyvät palautteet. Pysyimme niiden kautta lisäämään asioita, jotka hyödyttävät oppaan lukijoita, ja selkeyttämään nuorteniltaohjelmien ohjeita. Saimme myös hyvää palautetta teemoista ja niiden merkityksellisyydestä toiminnan suunnittelussa.

Palautekeskustelussa saimme kysymyksiä joistain valinnoistamme teemoihin ja oppaan sisältöihin liittyen. Olimme kuitenkin miettineet kaikkia niitä ja saimmekin hyvää palautetta, että meillä oli vastaukset ja perustelut valmiina valinnoillemme. Palautteesta nousi esiin, että opas voi toimia muistilistana tai perehdytysmateriaalina, koska oppaan asiat ovat kuitenkin tuttuja nuorisotyönohjaajille ja niitä mietitään toiminnassa jo nyt. Hyvää palautetta saatiin siitä, että olimme keränneet etänuorteniltoihin toimintavinkkejä, joita voi hyödyntää nyt, kun nuortenillat ovat verkossa. Palautepalaverin jälkeen pyrimme myös lisäämään esimerkkejä palautteen pohjalta sekä selkeyttämään kieliasua. Palautepalaverissa saimme kysymyksen osallisuuden puuttumisesta oppaasta. Koimme, että vaikka osallisuus on tärkeä ja ajankohtainen teema, se on myös samalla niin iso, että siitä voisi tehdä oman oppaan. Halusimme säilyttää oppaan melko lyhyenä, jotta se olisi mahdollisimman hyödynnettävä joka päiväisessä työssä.

Nuorteniltasuunnitelmasta saimme palautetta siitä, että toiminnot oli pääasiassa paljon seurakunnan työssä käytettyjä ja vain yksi oli aivan uusi. Nuorisotyönohjaajat sanoivat, että he kokeilisivat uutta ohjelmaa mielellään, kun se oli valmiiksi mietitty ja suunniteltu. Toiveita täysin uusille peleille ja toiminnoille kuitenkin olisi ollut. Lisäsimme palautteen

pohjalta jokaiseen nuorteniltaohjelmaan toimintaa järjestettäessä huomioon otettavia asioita, jotta oppaan teemat voisivat tulla selkeämmin esiin nuorteniltamateriaalista. Koemme, että kun emme itse päässeet kokeilemaan ohjelmia nuorteniltoihin, ne eivät samalla tavalla pääse kokeiluun kuin oli tarkoitettu. Meillä ei myöskään ollut mahdollisuutta muuttaa tai kehittää myöhempiä suunnitelmia, sillä nuorilta ei saatu välipalautetta muuttuneen tilanteen vuoksi. Toteutustavan muutosten jälkeen emme saaneet kokeiltua oppaan sisältöjä nuortenilloissa, joten meillä oli puutteelliset tiedot arvioida materiaaleja. Nuorteniltaohjelmien järjestäminen ja nuorten kiinnostuksen arviointi jäävät seurakunnalle.

6 EETTISYYS JA LUOTETTAVUUS

Opinnäytetyössä noudatetaan ammattikorkeakoulujen tutkimuseettisiä ohjeita sekä luotettavuuden periaatteita. Eettisten periaatteiden mukaisesti tutkimustyössä noudatetaan huolellisuutta ja tarkkaavaisuutta aiheeseen perehtymisessä sekä aineistojen valitsemisessa. Aineistojen tuottajiin sekä ajankohtaisuuteen kiinnitetään erityistä huomiota. Materiaaleihin ja aiheeseen perehdytään huolellisesti, jotta opinnäytetyön taustat ovat varmasti selvillä ja kehitettävä toiminta on perusteltavissa virallisilla tiedoilla. Opinnäytetyössä noudatetaan tekijänoikeuksiin liittyviä hyviä eettisiä käytänteitä. Toisten omistamia tausta-aineistoja hyödynnettäessä huolehditaan siitä, että aineiston alkuperä ilmoitetaan asianmukaisella tavalla. Lisäksi opinnäytetyössä noudatetaan opinnäytetyön julkisuutteen liittyviä eettisiä käytänteitä, joiden mukaan kaikesta tutkimukseen liittyvästä raportoidaan rehellisesti ja työ julkaistaan kaikille julkisesti saataville. (Ammattikorkeakoulujen rehtorineuvosto, 2020.) Olemme tässä opinnäytetyössä pyrkineet noudattamaan hyvän tutkimusperiaatteen mukaisia ohjeita. Aineistot on pyritty huolellisesti valikoimaan mahdollisuuksien mukaan mahdollisimman ajankohtaisesti. Aineistojen hankinnassa on pyritty kiinnittämään huomiota siihen, että se olisi tuotettu luotettavan tutkimuksen pohjalta tai muuten luotettavien toimijoiden toimesta, sillä oppaaseen päätyvät tiedot voivat myöhemmin olla ohjaamassa jonkun toimintaa ja suunnittelua. Tekijänoikeussäädöksistä on pyritty huolehtimaan asianmukaisilla viite- ja lähdemerkinnöillä. Opinnäytetyön julkisuudesta on huolehdittu mahdollisimman tarkalla raportoinnilla. Raportoinnissa on tavoiteltu rehellisyyttä kertomalla prosessista kokonaisuudessaan, myös epäonnistumiset ja haasteet huomioiden. Opinnäytetyöhön ja prosessiin liittyvistä muutoksista kommunikoiitiin avoimesti yhteistyötahon kanssa ja kaikki muutokset on pyritty kirjaamaan ylös.

Kehittämispainotteisen opinnäytetyön luotettavuutta kuvaavat hyvin aineistojen keräämisen prosessi, kehittämistyön dokumentointi sekä analyysimenetelmät. Luotettavuuden kannalta oleellista on tuoda selkeästi esille kehittämistyön tehtävä, sen kannalta keskeiset taustatiedot ja niiden keräämiseen liittyvät kysymykset. Kehittämistyön tulosten arviointi ja soveltaminen vaativat tarkkaa dokumentointia, jotta työ on luotettavaa. Osallistavassa opinnäytetyössä luotettavuuden kannalta on keskeistä tuoda esille, millaiset mahdollisuudet kehitystyön osapuolilla on ollut vaikuttaa kehittämiseen. Luotettavuus tulee myös

esille siinä, kuinka kehittämistyön seurauksia käsitellään ja arvioidaan. (Hyväri & Vuokila-Oikkonen, 2016.) Tämän opinnäytetyön luotettavuutta on pyritty lisäämään dokumentoimalla prosessin kulkua rehellisesti. Dokumentointiin on liittynyt onnistumisten lisäksi haasteiden kirjaaminen auki. Esimerkiksi yhteistyön ja kommunikaation sujuvuudesta on pyritty kirjoittamaan pohdinnassa rehellisesti ja sitä on arvioitu asianmukaisesti. Yleisesti arvioinnissa on pyritty kiinnittämään huomiota sekä hyvien että kehitettävien puolien huomioimiseen ja kerättyä palautetta on käsitelty avoimesti. Opinnäytetyön onnistumista arvioitaessa on pyritty myös rehellisesti pohtimaan keinoja, joilla tätä työtä olisi voinut parantaa ja millaisia kehittämismahdollisuuksia tästä syntyy tulevaisuutta ajatellen.

7 POHDINTA

7.1 Tavoitteiden toteutuminen ja menetelmien toimivuus

Opinnäytetyö ei edennyt täysin suoraviivaisesti ja suunnitelmien mukaan, minkä vuoksi kesken toteutuksen jouduttiin tekemään äkillisiä muutoksia. Muutokset vaikuttivat myös tavoitteisiin. Espoonlahden seurakunnan työntekijöiltä saadun palautteen perusteella opinnäytetyö on onnistunut tarkoituksessaan. Oppaassa on koottu nuorisotoiminnassa vaikuttavia teemoja ja ohjeistuksia yhteen tiiviiksi kokonaisuudeksi, joka voisi toimia muistilistana toiminnan suunnittelussa tai avuksi uudelle työntekijälle. Opinnäytetyössä ja oppaassa on korostettu tärkeitä teemoja ja annettu työtä helpottavia konkreettisia vinkkejä. Koko opinnäytetyön teoreettiset lähtökohdat tulevat hyvin esiin toteutuksessa. Aiheet ovat kuitenkin nuorisotyöntekijöille tuttuja, minkä vuoksi oppaan aktiivinen hyödyntäminen jää epävarmaksi Espoonlahden seurakunnassa. Opinnäytetyön tavoitteena oli nimenomaan helpottaa seurakuntien toiminnan suunnittelua yleisten toimintaa ohjavien linjojen mukaisesti. Tässä tapauksessa opinnäytetyö koettiin kuitenkin Espoonlahdessa jo aiheiltaan tutuksi. Myös nuorteniltamateriaalien hyödynnettävyydestä Espoonlahden seurakunta sanoi, että materiaali ei välttämättä tule ainakaan kokonaisuudessaan käyttöön, sillä siihen valikoidut ohjelmat olivat osittain jo tuttuja heidän ohjaaminaan. Tämä on ymmärrettävää, sillä alun perin meidän oli tarkoitus toteuttaa nuortenillat, mikä ei olisi vaatinut seurakunnalta niin paljoa omia resursseja. Alun perin ohjaajien oli tarkoitus vain seurata meidän ohjaamiamme nuorteniltaohjelmia ja antaa palautetta, mutta muuttuneen tilanteen vuoksi materiaalien testaaminen jäi seurakunnan omalle vastuulle. Siihen ei oltu varauduttu opinnäytetyöstä alun perin sovittaessa. Tästä syystä opinnäytetyömme ei ainakaan Espoonlahdessa täytä täysin tavoitteitaan.

On kuitenkin epäselvää, olisiko tällaiselle opinnäytetyölle ja tuotokselle enemmän tarvetta ja hyödynnettävyyttä muualla, kuten syrjäisemmillä alueilla, joissa toiminta ei välttämättä ole yhtä monimuotoiselle väestölle suunniteltua. Syrjäisemmillä alueilla luonnollisesti asuu vähemmän ihmisiä ja esimerkiksi erilaisten vähemmistöjen osuus on pienempi ja ne eivät nouse niin helposti esille kuin isoissa kaupungeissa. Tästä syystä toiminnan suunnittelussa joidenkin erityispiirteiden huomioiminen saattaa jäädä vähemmälle huomiolle. Koemme itse, että opinnäytetyömme tuotokset ovat hyviä, tarpeellisia

ja hyödynnettäviä. Vaikka työmme ja tuotoksemme ei saavuttanut kaikkia tavoitteitaan ja mahdollisuuksiaan juuri Espoonlahden seurakunnassa, koemme, että työllämme on kuitenkin merkitystä ja sen avulla voidaan saavuttaa hyviä asioita jossain muualla. Työmme avulla tuomme Kirkkohallituksen ohjeistuksia työntekijöille lähestyttävämpään muotoon ja annamme työn suunnittelun tueksi konkreettisia vinkkejä. Uskomme, että näillä asioilla on merkitystä ja siksi uskomme työmme olevan merkityksellinen.

Yhteiskehittäminen, asiakasosallisuus sekä palautteen kerääminen menetelminä olivat toimivia ja ne tukivat hyvin opinnäytetyön tavoitteiden saavuttamista. Menetelmissä korostui erityisesti yhteistyön, osallistamisen ja palautteen merkitys kehittämistyössä, mikä mielestämme oli hyvin keskeistä tämän työn kannalta. Muuttuvien tilanteiden seurauksena emme kuitenkaan saaneet hyödynnettyä näiden menetelmien kaikkia mahdollisuuksia niin hyvin, kun olisi ehkä ollut toivottavaa. Olisimme voineet hyödyntää yhteiskehittämisen keinoja tukemalla aiempaa voimakkaampaa yhteistyötä Espoonlahden seurakuntaan pitämällä esimerkiksi enemmän palavereita jo suunnittelun yhteydessä. Olisimme myös voineet kehittää asiakasosallisuuden ja palautteen keräämisen keinoja pidemmälle työssämme luomalla keinon, jolla olisimme voineet kerätä nuorten palautetta toteutuksen lopustakin, vaikka työn toteutustapa muuttuikin. Kehittämisprosessi olisi siis voinut olla vielä parempi, jos olisimme käyttäneet enemmän aikaa ja resursseja yhteiseen kehittämiseen yhteistyötahon kanssa sekä löytäneet enemmän mahdollisuuksia kuulla nuorten mielipiteitä. Yhteistyö seurakuntaan ja nuorten ja työntekijöiden osallistaminen jäivät opinnäytetyön suunnitelman ja toteutuksen muutoksen yhteydessä heikoksi. Uuden toteutuksen myötä nuorten mahdollisuudet vaikuttaa tuotettujen aineistojen sisältöihin jäivät alkukartoituksen varaan ja nuorisotyöntekijöiltä kerättiin palautetta kootusti vain palautepalaverissa. Heillä oli mahdollisuus vaikuttaa oppaan ja nuorteniltamateriaalien kehitykseen, mutta muuten kehittäminen jäi pääasiassa meille. Seurakunnille kehittämistehtävää tehdessä olisi ollut hyvä luoda seurakunnalle ja nuorille enemmän mahdollisuuksia osallistua yhteistyöhön ja kehittämiseen.

7.2 Ammatillinen kasvu

Toteuttamamme opinnäytetyö vahvistaa monilta osin sosionomin ja kirkon nuorisotyönohjaajan ammatillista osaamista. Opinnäytetyö tukee lukijan pedagogista osaamista

lisäämällä ymmärrystä muun muassa nuorten kasvun tukemisesta niin ryhmänä kuin yksilöinä sekä tarjoamalla keinoja tukea nuorten hengellistä kasvua. Yhteisöllistä ja yhteiskunnallista osaamista vahvistetaan sosiaalipedagogisen osaamisen huomioimisella. Tämä näkyy työssä osallistavan työtteen huomioimisena sisällöissä, vahvistamalla erityisen tuen tarpeen tunnistamista ja monipuolisten vuorovaikutustaitojen korostamisena. Lisäksi työssä huomioidaan esimerkiksi viestintä- ja mediaosaamisen merkitys. Kristillisen ihmiskäsityksen korostaminen ja ihmisarvon kunnioittaminen vahvistavat lukijan hengellisen työn osaamista ja arvo-osaamista. (Diak, i.a.)

Tämä opinnäytetyö tuki omaa ammatillista kasvuamme ja ammatillisten kompetenssien tavoittamista haastamalla meidät käsittelemään kaikkia näitä keskeisiä kompetensseja kokonaisuutena. Valitsemamme aihe ja nuorisotyötä ohjaaviin materiaaleihin syventyminen jo itsessään tukee kompetenssien huomioimista, sillä ne samat kompetenssit ohjaavat nuorisotyön asiakirjoja, joiden pohjalta työmme on rakennettu. Kompetenssit tulevat teoreettisissa lähtökohdissamme, oppaassamme ja nuorteniltamateriaaleissa esiin vähitellen, mutta niiden työstäminen kokonaisuudeksi haastoi meitä hahmottamaan näiden kompetenssien sisältöjen merkityksiä nuorten kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin kannalta. Monet kompetenssien sisällöistä ovat niin kattavia, että jouduimme materiaaleja kootessamme pohtimaan niitä monessa eri kontekstissa ja miettimään, mikä merkitys tällä kaikella on kokonaisuuden kannalta. Jouduimme esimerkiksi miettimään osallisuuden, kristillisen ihmiskäsityksen ja viestinnän merkitystä monessa kohtaa eri yhteyksissä. Opinnäytetyö on luonteeltaan kehittämistehtävä, joka toteutuu yhteistyössä työelämän toimijan kanssa. Tämän työn tekeminen tuki ammatillista osaamistamme myös yhteisössä toimimisen ja yleisesti toiminnan suunnittelun ja kehittämisen kannalta. Opimme entistä paremmin ymmärtämään yhteistyön merkitystä ja sen edellytyksiä toimiakseen. Opimme ymmärtämään myös uudella tavalla kehittämistyön prosessia. Erityisesti ammatillisesti oli tärkeää huomata prosessin eri vaiheiden merkitys ja muovautumiskyky, kun kaikki ei mene niin kuin aluksi on suunniteltu.

7.3 Jatkotutkimus ja -kehittämisideat

Tälle opinnäytetyölle olisi selkeästi jatkotutkimus tai -kehittämistarvetta. Jatkotutkimuksessa tai -kehittämistehtävässä voitaisiin käytännössä testata tämän opinnäytetyön aikana

kehitetty materiaalit ja selvittää niiden hyödynnettävyys. Jatkotutkimuksessa voitaisiin siis käytännössä käydä järjestämässä suunnittelemaamme nuorteniltatoiminnot ja kerätä palautetta ohjelmien onnistumisesta sekä erityisesti kehittämämme aineistojen merkityksestä. Toinen mahdollinen jatkotutkimusidea olisi välittää materiaalia tutustuttavaksi useampaan seurakuntaan ympäri Suomea ja kerätä tutkimustietoa oppaan hyödynnettävyydestä eri seurakunnissa. Suomessakin on hyvin erilaisia seurakuntia ja pelkästään jo maantieteellinen sijainti ja kunnan koko voivat vaikuttaa siihen, millaiset lähtökohdat seurakunnalla on toteuttaa erilaista toimintaa ja vastata erilaisiin tarpeisiin.

LÄHTEET

- Aaltonen, S., Hytti, U., Lepistö, T., & Mäkitalo-Keinonen, T. (4.4.2016). *Yhteiskehittäminen: kaikki siitä puhuu, mutta mitä se on ja miten siinä onnistua?* <https://www.utu.fi/fi/ajankohtaista/uutinen/yhteiskehittaminen-kaikki-siita-puhuu-mutta-mita-se-on-ja-miten-siina>
- ADHD tutuksi (i.a.). Mikä on ADHD? Saatavilla 9.9.2020 <https://adhdutuksi.fi/mika-on-adhd/>
- Ammattikorkeakoulujen rehtorineuvosto (2020). *Ammattikorkeakoulujen opinnäytetöiden eettiset suositukset*. Arene. <http://www.arene.fi/wp-content/uploads/Raportit/2020/AMMATTIKORKEAKOULU-JEN%20OPINN%C3%84YTET%C3%96IDEN%20EETTISET%20SUOSITUKSET%202020.pdf?t=1578480382>
- Canva. (i.a.). *Koti*. Saatavilla 8.4.2021 <https://www.canva.com/>
- Diak. (i.a.). *Osaamisvaatimukset: sosionomi (AMK), kirkon nuorisotyö*. Saatavilla 26.4.2021 <https://www.diak.fi/opiskelu/opiskelijan-polku/opintojen-suorittaminen/arviointi/osaamisvaatimukset-sosionomi-amk-kirkon-nuorisotyö/#5330e9c5>
- Espoonlahden seurakunta nuorisotyö (i.a.). *Nuortenillat*. Saatavilla 19.8.2020 <https://www.espoonseurakunnat.fi/sodesode/nuoret/nuortenillat>
- Harviainen, J. T., Meriläinen, M., & Tossavainen, T. (toim.). (2013). *Pelikasvattajan käsikirja*. www.pelikasvatus.fi. <https://peliviikko.fi/pelikasvattajankasikirja.pdf>
- Hyväri, S., & Vuokila-Oikkonen, P. (2020). *Tutkimus- ja kehittämistyön luotettavuus*. <https://libguides.diak.fi/c.php?g=670543&p=4760642>
- Häkkinen, T. (2021). Nuorisotyön sosiaalipedagogiikka ja osallisuutta tukeva kasvatustajattelu. Teoksessa H. Kauppila (toim.), *Kasvu vapauteen : nuorten rinnalla seurakunnassa* (s. 175–188). Kirjapaja.
- Joutsia, K., & Sillanpää, H. (2020). Asiakkaana puhevammaisen henkilö. Teoksessa A. L. Karjalainen & K. Wallenius-Penttilä (toim.), *Eri tavoin kommunikoiden kohtaaminen sosiaali- ja terveysalan työssä* (s. 99–113). (Diakopetus 5). Diakonia-ammattikorkeakoulu.

https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/344887/DIAK_Opetus_5.pdf?sequence=2&isAllowed=y

Kasvatuksen ja nuorisotyön asiantuntijat KNT ry (i.a.). Eettiset ohjeet. Saatavilla 24.8.2020 <https://www.knt.fi/liitto/perustietoa/eettiset-ohjeet/>

Kirkkohallitus (2012a). *Nuoret seurakuntalaisina* (Suomen ev.lut. kirkon kirkkohallituksen julkaisuja 2012:6).
<https://evl.fi/documents/1327140/51750376/Nuoret+seurakuntalaisina+-kehittamisasiakirja.pdf/2bbd7ddc-10c1-8290-d1b1-dd812bfb48ec?t=1558512820000>

Kirkkohallitus (2012b). *Saavu – kirkon saavutettavuusohjelma* (Suomen ev.-lut. kirkon julkaisuja). <https://evl.fi/documents/1327140/39227522/Kirkon+saavutettavuusohjelma.pdf/6179e385-77b4-3382-3cd1-710651ae36c1?t=1533797187000>

Kirkkohallitus (2016a). *Isoja ihmeitä – Isostoiminnan linjaus 2016* (Suomen ev.-lut. kirkon julkaisuja 43).

<https://evl.fi/documents/1327140/39461555/Isoja+ihmeita+-Isostoiminnan+linjaus+2016/2f33ba1b-73cf-5d5e-abba-dea671c432ef>

Kirkkohallitus (2016b). *Läsnäolon nuorisotyö – Suomen evankelis-luterilaisen kirkon erityisnuorisotyön linjaus* (Suomen ev.-lut. kirkon julkaisuja 54).

https://evl.fi/documents/1327140/52567042/Lasnaolon_nuorisotyolinjaus.pdf/17256481-4ce6-1f49-e58d-4709ca748bd1?t=1565616623000

Kirkkohallitus (2017). *Suuri ihme – Rippikoulusuunnitelma 2017* (Suomen ev.-lut. kirkon julkaisuja 60).

<https://evl.fi/documents/1327140/39461555/Suuri+Ihme+-Rippikoulusuunnitelma+2017.pdf/758d0926-f7b9-3e63-bc2b-93ffaab30f90?t=1549006812000>

Kirkkohallitus (2019). *Turvallinen seurakunta* (Suomen ev.-lut. kirkon julkaisuja 79).

Kirkkohallitus. <https://evl.fi/documents/1327140/39461555/Turvallinen+seurakunta+-ohjeistus.pdf/d7914fda-53ac-7c79-a85f-c7d6768c7776?t=1554885485000>

Köykkä, A. (2014). *Nuorisotyön alkeet ja jatko*. Lasten Keskus ja Kirjapaja.

L 380/1987. Laki vammaisuuden perusteella järjestettävistä palveluista ja tukitoimista.

3.4.1987/308. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1987/19870380>

- Lahtinen, R., & Nuutinen, S. (2020). Kuulonäkövämmäinen henkilö asiakkaana ja potilaana. Teoksessa A. L. Karjalainen & K. Wallenius-Penttilä (toim.), *Eri tavoin kommunikoiden kohtaaminen sosiaali- ja terveysalan työssä* (s. 86–98). (Diak opetus 5). Diakonia-ammattikorkeakoulu.
https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/344887/DIAK_Opetus_5.pdf?sequence=2&isAllowed=y
- Launonen, P. (2016). Kirkon nuorisotyö – hengellisen, pedagogisen ja sosiaalisen kolmiyhteys. Teoksessa T. Hoikkala & A. Sell (toim.), *Nuorisotyötä on tehtävä – menetelmien perustat, rajat ja mahdollisuudet* (s. 98–110). Nuorisotutkimusverkosto.
- Mäkelä, J. (2011). Osallisuuden merkitys lapsen ja nuoren kehitykselle. Teoksessa S. Nurmi & K. Rantala (toim.), *Näyn ja kuulun. Lapsen etu ja osallisuus* (s. 13 – 23). LK-kirjat.
- Nieminen, J. (2016). Vastavoiman hahmo – nuorisotyön yleiset tehtävät, oppimisympäristöt ja eetos. Teoksessa T. Hoikkala & A. Sell (toim.), *Nuorisotyötä on tehtävä – menetelmien perustat, rajat ja mahdollisuudet* (s. 30–56). Nuorisotutkimusverkosto.
- Nuoriso- ja liikunta-alan asiantuntijat ry. (i.a.). *Nuorisotyön ammattieettiset ohjeet*. Saatavilla 14.5.2021 <https://www.nuoli.info/Neo-2020>
- Nurmi, J-E., Ahonen, T., Lyytinen, H., Lyytinen, P., Pulkkinen, L., & Ruoppila, I. (2014). *Ihmisen psykologinen kehitys*. PS-kustannus.
- Nurmi, S., & Rantala, K. (toim.) (2011). *Näyn ja kuulun. Lapsen etu ja osallisuus*. LK-kirjat.
- Ojasalo, K., Moilanen, T., & Ritalahti, J. (2015). *Kehittämistyön menetelmät. Uudella osaamisella liiketoimintaan*. Sanoma Pro Oy.
- Paananen, T. (2005). Nuorteniltojen puolesta. Teoksessa T. Paananen & H. Tuominen (toim.), *Nuorisotyön käsikirja* (s. 109–118). Kirjapaja.
- Pieviläinen, H., Pyykkönen, A., & Saukkonen, T. (2014). *Asiakkaan äänellä. Menetelmäopas asiakaspalautteen keräämiseen sosiaalityössä*. Pohjois-Karjalan sosiaaliturvayhdistys ry. <https://www.jelli.fi/assets/files/sites/6/2017/07/Asiakkaan-%C3%A4%C3%A4nell%C3%A4-menetelm%C3%A4opas.compressed.pdf>

- Porkka, J. (2021). Kasvava nuori ja uskon yhteisöllisyys. Teoksessa H. Kauppila (toim.), *Kasvu vapauteen : nuorten rinnalla seurakunnassa* (s. 147–159). Kirjapaja.
- Ritokoski, S. (2016). Lapsi ja kaverit. Teoksessa E. Jokela & H. Pruuki (toim.), *Jo iso, vielä pieni – kouluikäisen lapsen maailma* (s. 61–79). LK-kirjat.
- Rodríguez-Meirinhos, A., Antolín-Suárez, L., Brenning, K., Vansteenkiste, M., & Oliva, A. (2020). A Bright and a Dark Path to Adolescents' Functioning: The Role of Need Satisfaction and Need Frustration Across Gender, Age, and Socioeconomic Status. *Journal of Happiness Studies* (21), 95-116.
- Sapiro, B., & Ward, A. (2020). Marginalized Youth, Mental Health, and Connection with Others: A Review of the Literature. *Child and Adolescent Social Work Journal* 37, 343–357.
- Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. (17.3.2021). *Pelillisyyden hyödyntäminen sosiaalityössä*. <https://thl.fi/fi/web/hyvinvoinnin-ja-terveyden-edistamisen-johtaminen/osallisuuden-edistaminen/heikoimmassa-asemassa-olevien-osallisuus/osallisuuden-edistamisen-mallit/uudista-asiakastyota-luovasti-ja-leikkisasti/pelillisyyden-hyodyntaminen-sosiaalityossa>
- Vernerin (24.3.2020). *Kehitysvammainen henkilö asiakkaana*. Saatavilla 9.9.2020 <https://www.verneri.net/yleis/kehitysvammainen-henkilo-asiakkaana>

LIITE 1. Opas nuorten toiminnan suunnitteluun

SISÄLTÖ

Johdanto	3
Toiminnassa huomioitavaa	4
Miten toiminta tukee Suuri ihme - rippikoulusuunnitelman tavoitteita ja periaatteita?.....	5
Kuinka toiminnassa toteutetaan turvallisen toiminnan periaatteita?	8
Miten toiminnasta saadaan saavutettavaa kaikille?	11
Kuinka suunnitella eettistä toimintaa? ...	14
Miten kohdata nuoria verkossa?	16
Miten otetaan selville mitä nuoret haluavat?	18
Loppusanat	19

JOHDANTO

Opas nuorteniltojen suunnitteluun on luotu seurakunnille tukemaan toiminnan suunnittelua. Oppaaseen on koottu yhteen runsaasti tämän päivän nuorisotyötä ohjaavia raameja ja huomioita, joita tulee ottaa huomioon toimintaa suunniteltaessa. Tiedot ja ohjeet toiminnan suunnitteluun ovat peräisin Suomen evankelis-luterilaisen kirkon ajantasaisista asiakirjoista ja sosiaali- ja terveysalan ammattilaisten ylläpitämillä sivustoilla. Opas auttaa toiminnan suunnittelussa, sillä keskeisimmät huomiot löytyvät samasta paikasta ja ovat selkeään muotoon koottu.

Opas on syntynyt osana opinnäytetyötä, jonka yhteistyötahona on toiminut Espoonlahden seurakunta. Aluksi oppaassa käsitellään, millaista taustatietoa on hyvä olla, ennen kuin aloitetaan toiminnan suunnittelua tarkemmin. Seuraavaksi edetään toiminnan suunnittelun keskeisiin osa-alueisiin, joita toimintaa suunniteltaessa on hyvä pysähtyä pohtimaan. Teemat etenevät laajemmasta suppeampiin sisältöihin.

Oppaassa käytetyt lähteet löytyvät jokaisen teeman lopusta. Niistä voi käydä lukemassa lisää teemoihin liittyen.

TOIMINNASSA HUOMIOITAVAA

Nuortenillat ja muu nuorisotoiminta koostuvat hyvin monista eri palasista, jotka eivät aina näy ulospäin. Tässä oppaassa mainittujen teemojen lisäksi toimintaa ohjaavat myös esimerkiksi seurakuntien strategiat ja visiot. Jotta toiminta vastaisi 2020-luvun odotuksia, tulee sen suunnittelussa huomioida monia toimintaa ohjaavia tekijöitä. Myöhemmin oppaassa lähestytään näitä teemoja tarkemmin ja käytännön esimerkkien avulla.

TOIMINTAA OHJAAVAT:

RIPPIKOULUSUUNNITELMAN TAVOITTEET

- Rippikoulusuunnitelma ohjaa koko seurakunnan nuorisotyötä.

TURVALLISUUS

- Kokonaisvaltaista turvallisuutta rakennetaan fyysisen, henkisen, sosiaalisen, hengellisen sekä sukupuoli- ja seksuaaliturvallisuuden palasista.

SAAVUTETTAVUUS

- Toiminnassa huomioidaan erityistarpeet ja jokaisen yhtäläiset mahdollisuudet osallistua toimintaan.

EETTISYYS

- Nuorisotyötä ohjaavat ammattieettiset ohjeet.

DIGITALISAATIO

- Digitalisaatio tuo mukanaan runsaasti mahdollisuuksia, mutta niin myös vastuuta.

NUORTEN KIINNOSTUKSENKOHTEET

- Toimintaa järjestetään nuoria varten ja asiakaslähtöinen toimintamalli ottaa nuoret aktiivisesti mukaan kehittämään toimintaa.

MITEN SUURI IHME – RIPPIKOULUSUUNNITELMAN TAVOITTEET JA PERIAATTEET TUKEVAT TOIMINTAA?

Rippikoulusuunnitelma tukee nuorten kokonaisvaltaista kasvua ja tukee siten koko kirkon nuorisotyötä. Rippikoulu vahvistaa nuorten uskoa kolmiyhteiseen Jumalaan ja varustaa heitä elämään kristittyinä. Toiminnassa huomioidaan nuorten osallisuus ja oikeus, tunne ja kokemus, hengellisyys, eettisyys, tietosisältö ja kirkon jäsenyys. Rippikoulusuunnitelman tavoitteet ohjaavat toimimaan nuorten kanssa yhdessä ja mahdollistamaan merkityksellisiä tilanteita uskon äärellä.

Otetaan nuoret mukaan toiminnan suunnitteluun ja toteutukseen.

- Pidetään nuorten kanssa toiminnan suunnitteluhetkiä.
- Laitetaan seinälle kalenteri nuortenilloista, johon täytetään, mitä milloinkin tehdään.
- Pyydetään nuoria ohjaamaan toimintaa nuortenilloissa.

Suunnitellaan ja toteutetaan messuja ja hartauksia nuorten kanssa.

- Nuoret voivat suunnitella nuorisotoiminnan hartauksia ja jumalanpalveluksia yhdessä työntekijöiden kanssa.
- Pyydetään nuoria avustamaan esimerkiksi lukutehtäviin jumalanpalveluksiin ja hartauksiin.
- Sunnuntain messu voidaan toteuttaa välillä nuorten suunnittelemana.
- Luodaan nuorille mahdollisuuksia kokeilla erilaisia tapoja hengellisyyteen ja uskonelämän hoitamiseen. Toteutetaan esimerkiksi hartauksia painottuen musiikkiin, hiljaisuuteen tai kehollisuuteen.

Annetaan mahdollisuus palautteenantoon.

- Pyydetään nuoria täyttämään palautekyselyitä leirien ja muun toiminnan jälkeen.
- Nuorille myös korostetaan, että aina saa tulla kertomaan mielipiteitä ja antamaan palautetta.
- Palaute ja mahdollinen kritiikki huomioidaan ja tehdään palautteen mukaan muutoksia toimintaan.
- Arvioidaan toimintaa myös itse, esimerkiksi sanattoman viestinnän ja toiminnan ilmapiirin perusteella.

Mahdollistetaan ympäristö, jossa nuoret voivat pohtia kysymyksiä itsestään, toisistaan, elämästä ja uskosta.

- Ei rajoiteta keskustelunaiheita, jotta nuoret voivat keskustella heille tärkeistä asioista (hyvän maun rajoissa).
- Jos nuori nostaa jonkun aiheen (vaikeankin), tartutaan siihen, kysytään ja kuunnellaan nuorta.
- Ajankohtaisia aiheita voidaan käsitellä ja niiden herättämistä ajatuksista voidaan keskustella.

Toimitaan esimerkkinä lähimmäisen rakkaudesta ja kristittyjen yhteisöstä.

- Toimitaan nuorten kanssa yhdenvertaisesti ja tasa-arvoisesti.
- Huomioidaan kaikki nuoret. Jotkut nuoret voivat viedä enemmän tilaa kuin toiset, mutta kaikki ovat yhtä tärkeitä.
- Toiminta on avointa kaikille.
- Rohkaistetaan kaikkia osallistumaan yhteiseen toimintaan pakottamatta ketään. Katsotaan, että kukaan ei jää yksin.
- Mietitään millaista on tulla nuorteniltaan ensimmäistä kertaa tai yksin.
- Puututaan herkästi kiusaamiseen.

Suuri ihme -rippikoulusuunnitelma 2017:

- <https://evl.fi/plus/seurakuntaelama/kasvatus/rippikoulu/suuri-ihme-rippikoulusuunnitelma>

Esimerkkejä erilaisiin hartauksiin

- Hartaus hiljaisuudessa
  - https://www.nuoret.fi/nuoret/nuorisotyon_ammattilaisille/kuukauden_loyto/hartaus_hiljaisuudessa.1352.blog
- Hiljaisuuden joogan lyhyitä harjoituksia ja rukouksia
  - <https://vimeo.com/user113821331>
- Satuhieronta: kertomus yhdistetään kosketukseen ja elämyksellisyys lisääntyy
  - Esimerkki satuhieronnasta raamatunkertomuksen mukaan
<https://satuhieronta.fi/kun-nooan-arkista-syntyi-satuhieronta/>

Linkkejä palautekeräykseen:

- Answergarden: muodostaa sanapilven vastauksista, mistä näkee helposti mitä sanoja on vastattu eniten
  - <https://answergarden.ch/>
- Flinga: interaktiivinen viestiseinä, jossa voi jakaa ajatuksia ja äänestää vastauksista
  - <http://www.nordtouch.fi/flinga/qards/skriptit/>
  - <https://demo.flinga.fi/>
- Mentimeter: voi tehdä esimerkiksi äänestyksiä, kyselyitä ja sanapilviä
  - <https://www.mentimeter.com/>

KUINKA TOIMINNASSA TOTEUTETAAN TURVALLISEN TOIMINNAN PERIAATTEITA?

Turvallinen seurakunta -asiakirjassa korostetaan, kuinka turvallisuuden tulee olla kokonaisvaltaista eli fyysistä, henkistä, hengellistä, emotionaalista, sosiaalista ja seksuaalista turvallisuutta. Tässä on vinkkejä, joiden avulla toiminnasta voi suunnitella tietoisesti turvallisempaa.

Seksuaalinen turvallisuus ja sukupuoliturvallisuus

- Ei oleteta sukupuolta tai seksuaalista suuntautumista. Käytetään neutraaleja ilmaisuja tai kysytään suoraan, miten henkilö haluaa tulla kohdatuksi.
- Huomioidaan, että toiminta ei ole ainoastaan tytöille tai pojille kategorisoitua, vaan sopii kaikille. Toimintaa ei tule kategorisoida "tyttöjen/poikien toiminnaksi", sillä se sulkee suuren osan osallistujista pois. Toisinaan myös jaotellut ryhmät ovat turvallisuuden tunteen kannalta perusteltuja.
- Hankitaan tietoa! Kaikkea ei tarvitse tietää valmiiksi, sillä paras tapa ymmärtää toista on kysyä hänen oma näkemyksensä. Vastaaminen on kuitenkin jokaiselle ehdottoman vapaaehtoista. Jos tulee tehtyä virhe, se tulee tunnistaa ja olla valmis kuuntelemaan muita.

Henkinen ja sosiaalinen turvallisuus

- Kunnioitetaan jokaisen yksilöllisyyttä ja tasavertaisuutta. Annetaan jokaiselle mahdollisuus olla oma itsensä ja huomioidaan, että jokainen saa yhtäläisen mahdollisuuden osallistua toimintaan ja olla osa ryhmää.
- Puututaan vahvasti kaikkeen kiusaamiseen ja syrjintään. Ei hyväksytä hiljaisesti ja otetaan vakavasti kaikki loukkaava ja vahingollinen käytös.
- Toiminnassa huomioidaan, että kaikilla on paikkansa ryhmässä.
- Jaetaan osallistujat esimerkiksi satunnaisiin ryhmiin, jolloin kaikki pääsevät suoraan mukaan. Ryhmän sekoittuminen lisää osallisuuden ja yhteisöllisyyden tunnetta, vaikka ei olisi omaa kaveriporukkaa paikalla.
- Huomioidaan, että toiminta on kulttuurisensitiivistä eli kulttuurien moninaisuus saa olla esillä ja sitä kunnioitetaan.

Hengellinen turvallisuus

- Kaikki toivotetaan tervetulleeksi.
- Ei tiedetä tai oleteta toisen puolesta. Kuunnellaan ja kuljetaan rinnalla.
- Huolehditaan jokaisen hengellisestä turvallisuudesta. Vaikka kyse on seurakunnan toiminnasta, ketään ei pakoteta osallistumaan.
- Sanoitetaan hengellisen tapahtuman kulkua riittävästi etukäteen.
- Ei arvoteta uskontoja tai kenenkään omaa uskoa.
- Toiminnassa esiintyvissä teemoissa huomioidaan arat aiheet sekä pyritään inklusiivisiin menetelmiin ja aiheisiin. Varmistetaan, että kaikki tietävät, mistä puhutaan ja huomioidaan, että aiheet ovat sellaisia, joihin kaikkien on helppo osallistua.

Fyysinen turvallisuus

- Jokaisella on oikeus fyysiseen koskemattomuuteen. Puututaan kaikkeen fyysiseen kaltoinkohteluun.
- Toimintaa suunniteltaessa huomioidaan tilan soveltuvuus kaikkien osalta. Huomioidaan myös fyysisesti rajoittuneiden turvallisuus.
- Toimintaa suunniteltaessa huomioidaan, millaisia tehtäviä valitaan. Kunnioitetaan jokaisen henkilökohtaisia rajoja kiinnittämällä huomiota siihen, vaativatko toiminnot muun muassa toisiin koskemista tai "itsensä nolaamista".

Tiedon lisääminen ehkäisee loukkaamasta ketään puutteellisen tietämyksen vuoksi. Työntekijänä on tärkeää tietää perusasiat esimerkiksi sukupuoleen ja seksuaalisuuden moninaisuuteen liittyvissä asioissa.

Täältä voit löytää lisää tietoa:

- Turvallinen seurakunta
  - <https://evl.fi/plus/seurakuntaelama/kasvatus/turvallinen-seurakunta>
- Seta (Sateenkaaritietoa ja -sanastoa)
  - <https://seta.fi/>
- Trasek (tietoa transihmisistä ja heidän oikeuksistaan)
  - <http://trasek.fi/>
- Nuorten Exit (tietoa, ohjeita ja materiaalia seksuaalisuudesta nuorille ja ammattilaisille)
  - <https://nuortenexit.fi/>

MITEN TOIMINNASTA SAADAAN SAAVUTETTAVAA KAIKILLE?

Suomen evankelis-luterilaisen kirkon saavutettavuusohjelmassa nostetaan esille, kuinka kirkko on jokaiselle avoin eikä ketään syrjitä. Saavutettavuuden tukemiseksi poistetaan liikkumiseen, näkemiseen, kuulemiseen ja ymmärtämiseen liittyviä rajoitteita. Saavutettavuuden osa-alueita ovat asenteelliset, fyysiset, viestinnälliset, taloudelliset ja päätäntävaltaan liittyvät esteet ja niiden poistaminen.

Viisi kohtaa, joiden avulla voi arvioida, onko suunniteltu ohjelma saavutettavaa:

1. Onko toimintaan osallistuminen mahdollista kaikille?

- Valitaan toiminta sen mukaan, että kaikki voivat osallistua.
- Mahdollistetaan eri tapoja osallistua. Sovelletaan sääntöjä ja menetelmiä, jotta osallistuminen on kaikille mahdollista. Sisältöjä voidaan soveltaa esimerkiksi niin, että toiminta tapahtuu yhdessä tilassa ja tehtävät on valikoitu osallistujien toimintakyvyn mukaisesti. Raamatun lukemista vaativissa tilanteissa voidaan hyödyntää Selkoraamattua.

2. Ovatko ohjeet selkeät ja kaikille ymmärrettävissä?

- Annetaan yksinkertaiset ohjeet ja pyritään selventämään niitä tarvittaessa.
- Annetaan mahdollisuus kysyä ja tarkentaa.
- Harjoituskierrros! Näytetään mallia ja annetaan aikaa tutustua toimintaan.
- Varmistetaan, että ohjeet ovat eri keinoin tavoitettavissa. Annetaan ohjeet suullisesti, luettavassa muodossa tai esimerkiksi kuvina.

3. Onko kommunikointi eri tavoin mahdollistettu?

- Mahdollistetaan kaikille tasa-arvoinen kohtaaminen ja kuulluksi tuleminen eri kommunikaatiomenetelmillä. Kommunikoita voi esimerkiksi suullisesti, kirjallisesti, kuvien avulla, viittomalla tai eri kommunikaatiovälineillä.
- Useampaa kommunikoinnin keinoa yhdistämällä viesti on helpommin ymmärrettävissä.

4. Onko toiminnasta informoitu kaikkia tasapuolisesti ja eri menetelmillä?

- Huolehditaan, että informaatiota on välitetty kaikille saatavilla olevilla alustoilla, kuten seurakunnan omilla sivuilla tai Instagramissa. Vältetään ainoastaan esimerkiksi suljetuissa keskusteluryhmissä informointia.
- Varmistetaan, että informaatio on saavutettavissa kaikille, joita se koskee. Muistetaan myös ne, jotka eivät aktiivisesti ole osana seurakunnan toimintaa.
- Tarkistetaan, että etäkokoontumisiin osallistumista varten tarvittavat linkit ja osallistumishjeet ovat julkisesti saavutettavissa.
- Sosiaaliseen mediaan päivitysten tekemisessä on tärkeää huomioida kuvien, tekstien ja videoiden saavutettavuusvaatimukset. Esimerkiksi värien valinnalla, tekstitysten lisäämisellä, tekstin koolla ja yleisesti selkeällä kielellä sisällöstä saadaan saavutettavampaa.

5. Onko asenteiden merkitys toiminnassa huomioitu?

- Tunnistetaan itsessä olevat asenteet ja ollaan valmiita muuttamaan niitä.
- Hankitaan lisää tietoa ja kokemuksia epävarmuutta aiheuttavista asioista. Tietoisuuden lisääntyminen poistaa ennakoasenteita.
- Ollaan avoimia uusille ja vieraille asioille. Kokeillaan rohkeasti uusia asioita.
- Rakennetaan tietoisesti koko yhteisöstä asenteellisesti saavutettavaa lisäämällä tietoa, kokemuksia ja näyttämällä esimerkkiä.

Apua esimerkiksi kommunikoinnin tueksi:

- <https://verneri.net/yleis/kommunikointi>
- <https://papunet.net/materiaalia>
- <https://papunet.net/tietoa/>

Lisää tietoa kehitysvammaisuudesta:

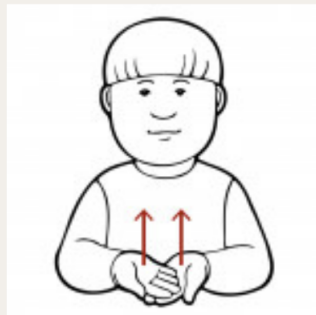
- <https://verneri.net/yleis/kehitysvammaisuus>

Kirkon saavutettavuusmateriaaleja:

- Saavutettavuusohjelma - <https://evl.fi/plus/yhteiskunta-ja-kirkko/saavutettavuus/saavutettavuusohjelma>
- Kirkon selkokielist sivut - <https://selko.evl.fi/>
- Selkoraamattu (Pertti Rajala, 2012)

Saavutettavuusvaatimukset digipalveluissa:

- <https://www.saavutettavuusvaatimukset.fi/digipalvelulain-vaatimukset/>

(Kommunikaatiota tukevia kuvia sanalle auttaa. Kuvien lähde: Papunet.net)

KUINKA SUUNNITELLAAN EETTISTÄ TOIMINTAA?

Nuorten kanssa toimiessa eettisyys on tärkeää ja sitä ohjaa kirkon nuorisotyönohjaajien eettiset ohjeet (KNT) sekä Nuoret seurakuntalaisina -asiakirja. Kirkon nuorisotyönohjaajan ammattietiikan periaatteita ovat rehellisyys, oikeudenmukaisuus, armahtavuus ja elämän ja luomakunnan kunnioittaminen. Periaatteiden mukaan toimiessa toimintaan on helppo tulla mukaan.

Kaikki toiminta on vapaaehtoista.

- Voi olla mukana seurakunnan toiminnassa, vaikka ei halua osallistua hengelliseen toimintaan.
- Jokainen saa sanoa, jos toiminta ei tunnu kivalta ja lopettaa kesken.

Selvennetään kaikille osallisille, mistä on kysymys ja mihin he ovat osallistumassa.

- Kerrotaan mitä toiminta pitää sisällään ja sen jälkeen nuoret voivat päättää haluavatko tulla mukaan.

Osoitetaan nuorille hyväksyntää, välittämistä sekä kiinnostusta heidän kysymyksiään kohtaan.

- Kysellään nuorilta, miten heillä menee.
- Otetaan nuorten huolet vakavasti.
- Annetaan aikaa nuorille, jotka haluavat keskustella, vaikka olisi vaikea aihe.

Toimitaan lapsille ja nuorille turvallisina, vastuullisina aikuisina ja esikuvina.

- Kohdellaan kaikkia hyvin ja puututaan, jos joku ei toimi näin.
- Näytetään esimerkkiä, kuinka puhutaan toisille.
- Huomioidaan, minkälaisia sanavalintoja käytetään tai miten puhutaan eri ihmisryhmistä.

Tuetaan lasten ja nuorten oman identiteetin löytämistä ja hengellistä kasvua.

- Kaikki saavat olla juuri sellaisia kuin ovat.
- Tuetaan nuoria vaikeissa asioissa, kuten seksuaalisuuteen tai sukupuoliin liittyvissä asioissa.
- Mahdollistetaan nuorille erilaisia hengellisiä kokemuksia ja uskonelämän hoitamisen muotoja.

Kirkon nuorisotyön eettiset ohjeet:

- <https://www.knt.fi/liitto/perustietoa/eettiset-ohjeet/>

Nuoret seurakuntalaisina -kehittämisasiakirja:

- <https://evl.fi/documents/1327140/51750376/Nuoret+seurakuntalaisina+-kehittämisasiakirja.pdf/2bbd7ddc-10c1-8290-d1b1-dd812bfb48ec?t=1558512820000>

MITEN KOHDATA NUORIA VERKOSSA?

Digitalisaatio luo mahdollisuuksia nuorisotyöhön. Yhä enemmän nuoret käyttävät sosiaalista mediaa ja sieltä heidät on myös helpoimmin tavoitettavissa. Nuorisotyössä kannattaakin nähdä vaivaa nuorille mainostamiseen ja heidän tavoittamiseen sosiaalisen median avulla. Se on helppoa ja saavuttaa paljon nuoria kerralla. Toimiessaan verkossa työntekijällä on vastuu huolehtia digitaalisesta turvallisuudesta. Sosiaalinen media toimii myös nykyaikana kohtaamisen alustana yhtä lailla kuin lähitapaamiset.

Seurakunta toimii mediassa kasvattajana:

- Rohkaistaan nuoria käyttämään tietoteknisiä laitteita ja alustoja turvallisesti ja positiivisiin asioihin.
  - Esimerkiksi luovuuden harjoittamiseen (valokuvaus, digitaaliset rastiradat, sisällön tuottaminen seurakunnalle).
- Seurakunnan läsnäolo somepalveluissa lisää osallisuutta, vahvistaa seurakunnan roolia ihmisten arjessa ja lisää saavutettavuutta.
- Laadukas mediakasvatus lähestyy nykyajan digitaalista maailmaa positiivisen kautta nostamalla esiin sen mahdollisuudet, hyödyt ja ilot. Kieltojen avulla lähestyminen tekee siitä uhkaavaa ja mahdollisesti myös enemmän houkuttelevaa.
- Nuoren minäkuvaa ja itsetuntoa tukemalla, rohkaisemalla auttamaan muita ja puuttumalla kiusaamiseen jyrkästi huolehditaan nuorten digitaalisesta turvallisuudesta.

Ideoita, joita etänuortenilloissa voisi toteuttaa:

- Verkkomonipelit
- Alias, Piirrä ja arvaa, Hirsipuu, Laivanupotus
- Levyraati
- Kymppitonni

Verkossa on saatavilla sivustoja, joilla voi pelata myös ilmaiseksi joitakin seurapelejä, joita voi käyttää esimerkiksi nuorteniltojen ohjelmana. Tässä muutama sivusto vinkiksi:

- Board Game Arena: <https://fi.boardgamearena.com/lobby>
- Hirsipuu: <https://hirsipuu.com/>
- Piirrä ja arvaa: <https://skribbl.io>
- Useita pelejä: <https://store.steampowered.com/>
- UNO: <https://app.houseparty.com/>
- UNO, Piirrä ja arvaa: <https://www.crazygames.fi/>

Turvallisesta netinkäytöstä voi lukea lisää:

- Turvallinen seurakunta
  - <https://evl.fi/plus/seurakuntaelama/kasvatus/turvallinen-seurakunta>

MITEN OTETAAN SELVILLE MITÄ NUORET HALUAVAT?

Kun toimitaan nuorten kanssa, on tärkeää ottaa nuorten mielipiteet huomioon. Otetaan nuoret mukaan ja kuunnellaan nuoria, kun mietitään, millaista toimintaa nuorteniltoihin halutaan. Mietitään yhdessä ja annetaan nuorille ääni. Työntekijät voivat ottaa selvää uusista asioista ja mahdollisuuksista, joita nuorten kanssa voidaan tehdä. Verkostoidutaan lähiympäristöön ja mahdollistetaan näin enemmän.

Keinoja ottaa nuoret suunnitteluun mukaan

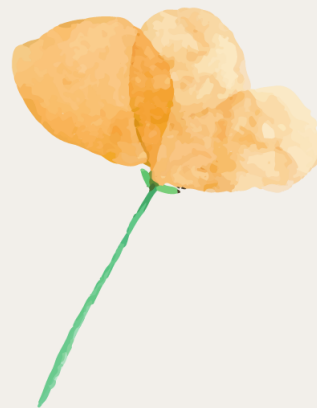
- Joka toimintakauden alussa istutaan nuorten kanssa alas ja kerätään ylös ideoita, joita nuoret toivoisivat toteutettavan nuortenilloissa tai muuten toiminnassa. Samalla nuoret voivat ottaa jonkun nuortenillan toiminnan suunniteltavaksi ja toteuttavaksi.
- Toivotut ideat asetetaan heti kalenteriin (voi olla vain fläppipaperi seinällä tms.), sillä silloin niihin tartutaan aktiivisesti ja suunnitellut sisällöt myös toteutetaan. Kalenteri voi olla aina esillä.
- Nuorilla on aina mahdollisuus tulla ehdottamaan toimintaa tai toteuttamaan sitä.
- Nuorilta voi kerätä myös nettikyselyllä ideoita ja toiveita. (ks. s. 7)
- Kerätään palautetta toiminnasta ja reagoidaan siihen.
- Voidaan tehdä retkiä lähelle ja hyödyntää lähellä olevia palveluja, esim. urheilukenttää tai keilausta.

LOPPUSANAT

Tämä opas syntyi meidän henkilökohtaisesta halusta nostaa esiin merkittäviä näkökulmia ja tuoda ne lähestyttävään muotoon. Uskomme kuitenkin vahvasti siihen, että kertaaminen ja itsensä uudelleen haastaminen ovat tärkeitä osia ammatillisuutta. Toivommekin, että opas voisi toimia eräänlaisena muistutuksena ja mahdollisesti vinkkilistana nuorisotyössä.

Kiitos!

Jenni Karvinen ja Reetta Korhonen
Diakonia-ammattikorkeakoulu
2021

LIITE 2. Nuorteniltaohjelmaa Espoonlahden seurakuntaan

NUORTENILTAOHJELMAA ESPOONLAHDEN SEURAKUNTAAN

Opinnäytetyön liite

JOHDANTO

Tähän tiedostoon on koottu suunnitelmat neljää nuorteniltaohjelmaa varten. Nuorteniltaohjelmat on valikoitu ja suunniteltu sen pohjalta, millaista palautetta saimme nuorilta heidän kiinnostuksistaan. Ohjelmat on suunniteltu toteutettavaksi itsenäisenä osana muuten vapaamuotoista nuorteniltaa. Ohjelmien tarkoitus on antaa nuorteniltaan osallistuville mahdollisuus osallistua yhteen ohjattuun toimintaan muun oleskelun ohella. Painotimme ohjelmien valinnassa matalan kynnyksen toimintaa. Ensimmäiset kolme kokonaisuutta ovat yleisesti käytettyjä ohjelmia seurakunnan toiminnassa ja entuudestaan tuttuun toimintaan on helppo lähteä mukaan. Halusimme kuitenkin viimeiseksi ohjelmaksi nostaa ajankohtaisen pelin, joka on tuttu suurelle osalle nuorista.

Olemme huomioineet toimintoja suunnitellessa oppaamme keskeisten teemojen toteuttamisen. Olemme pyrkineet kirjoittamaan ohjeet niin, että jokaisen ohjeen kohdalla on lisätty ohjelmaa varten tarvittavat välineet. Jokaisen ohjeen alussa on myös *Ota huomioon nämä asiat -lista*, jossa on nostettu esiin kyseisen nuorteniltaohjelman kannalta keskeisiä huomioita muun muassa saavutettavuuden ja turvallisuuden kannalta. Joissain ohjelmissa vaadittavia elementtejä on liitteinä tiedoston lopussa. Ohjeet on kirjoitettu niin, että niissä nostetaan esiin oppaan keskeisiä teemoja ja niihin liittyviä käytännön valintoja, joiden avulla voidaan tukea nuorteniltaohjelman rakentumista oppaan tavoitteiden mukaisesti. Jokainen suunniteltu kokonaisuus on vain yksi tapa toteuttaa kyseinen idea. Kaikkia suunnitelmia ei ollut mahdollista testata ennen opinnäytetyön valmistumista, joten suunnitelmat perustuvat aiempiin kokemuksiin ja oppaan aineistoihin. Lähes kaikki suunnitelmat ovat muokattavissa seurakunnan tarpeisiin ja nuorten kiinnostuksiin vastaamaan. Toivottavasti nämä suunnitelmat tulevat kokeiluun ja siten antavat uudenlaisen näkymän siihen, millaista toimintaa nuortenilloissa voi toteuttaa.

1. THE PELI (muunnelma)

The Peli on monille seurakunnan toiminnassa mukana olleille tuttu peli, josta on pidetty paljon. Se on hyvin muokattavissa tilanteeseen ja ryhmän vaiheisiin sopivaksi muuttamalla tehtäviä tarpeen mukaan. The Peli hyvin sekä keskenään vieraamman ryhmän tutustuttamisessa että toisilleen jo tuttujen nuorten kilpailuna. Tehtäviä voi halutessaan lisätä ja keksiä mukaan esimerkiksi paikkakohtaisia erikoisuuksia. Tässä on ohjeet siihen, kuinka The Peli soveltuu nuortenillan ohjelmaksi. Kesto on arviolta noin tunnin, mutta se saattaa vaihdella jokaisella kerralla pelaajien mukaan. Jos kilpailevia ryhmiä on paljon, kannattaa mahdollisuuksien mukaan valita useampi Pelinjohtaja, joka ottaa vastaan tehtäviä ja vastaa kysymyksiin.

TÄTÄ OHJELMAA VARTEN TARVITSET:

- Tehtävälaput (39kpl, liitteenä)
- Paperia
- Kyniä
- Noppia (joka ryhmälle oma)
- Mukeja (pahvi tai muovi)
- Nuoren Seurakunnan Veisukirja
- Virsikirja
- Raamattu
- Muttereja ja syömäpuikot (tai jotain vastaavaa, kuten pyyhekumeja ja kyniä)
- Paperilabyrintti (liitteenä)
- Muistipeli (esim. jokin lasten helppo tai itse tehty)
- Arvoitus (liitteenä)

OTA HUOMIOON NÄMÄ ASIAT:

- Käydään ohjeet ja alueen rajausta selkeästi läpi. Annetaan mahdollisuuksia kysyä ja tarkentaa. Ohjeet voi myös olla tarvittaessa kirjallisena.
- Tehdään tarpeeksi selkeät laput, joissa teksti on selkeää ja tarpeeksi isolla fontilla.
- Valitaan tehtävät sen mukaan, että kaikki pystyvät osallistumaan. Huomioidaan esimerkiksi liikkumista vaativat tehtävät.

- Ryhmiä sekoittamalla voidaan varmistaa, että kaikki pääsevät sujuvasti ryhmän mukaan. Rohkaistaan kaikkia osallistumaan.
- Kuullaan ja havainnoidaan, millaista palautetta nuorilta tulee toiminnasta. Otetaan kommentit vastaan ja sisäistetään ne.

Valmistelut:

Pelinjohtaja levittää tehtävälaput pelialueelle. Pelialue tulee olla selkeästi rajattu ja ohjeistettu. Tehtävälaput tulee asettaa näkyville paikoille. Jokaisessa lapussa on yksinkertainen ja nopea tehtävä. Lapun takapuolelle merkitään tehtävän numero. Laput kiinnitetään numeropuoli päällepäin. Lappuja tehtäessä on hyvä huomioida, että niissä olevat tekstit ovat tarpeeksi isolla ja selkeästi kirjoitettu. Laput tulee myös asettaa paikoille, jossa ne ovat hyvin saavutettavissa. Hyvä vihje pelinvetäjälle on laittaa itselleen muistiin, minne kortit on laitettu, jotta ne löytyvät vielä pelin loputtua.

Osa tehtävistä vaatii enemmän valmisteluja ja tarvikkeita, joten tähän on hyvä varautua etukäteen ja varmistaa, että kaikki tarvittavat välineet ovat saatavilla. Monet tehtävistä ovat kuitenkin hyvin sovellettavissa toteutettavaksi vaihtoehtoisilla välineillä tai ohjeilla. Jos on tiedossa, että osallistujilla on rajoitteita suorittaa joitakin tehtäviä, kannattaa muokata tehtäviä saavutettavaan muotoon tai kertoa, miten tehtävästä voi suoriutua muulla tavoin.

Osallistujat jaetaan tasaisiin ryhmiin sen mukaan, montako osallistujaa on. Muutaman hengen, kuten noin 4 hengen, ryhmät ovat hyviä, sillä niissä jokaisella ryhmäläisellä on enemmän tilaa ja mahdollisuuksia osallistua aktiivisesti tehtävien suorittamiseen. On myös suositeltavaa jakaa osallistujat satunnaisesti ryhmiin niin, että kaveriporukat jakaantuvat ja osallistujat pääsevät tasavertaisesti mukaan sekä mahdollisesti tutustuvat uusiin ihmisiin. Jokaiselle ryhmälle on oma pelipöytä tai alue, jossa heillä on tarvikkeina paperi, kynä ja arpakuutio.

Pelin kulku:

Pelissä on aina (vähintään) yksi nimetty Pelinjohtaja (esimerkiksi ohjaaja), joka ohjeistaa pelin, vastaa tarvittaessa kysymyksiin ja ratkaisee kiistanalaiset asiat. Aluksi kerrotaan aina, kuka on Pelinjohtaja. Peliä ohjeistettaessa on syytä pyrkiä antamaan

mahdollisimman selkeät ohjeet ja tarvittaessa mahdollistaa ohjeiden saanti myös kirjallisessa muodossa. Ohjeita annettaessa annetaan tilaa osallistujien kysymyksille ja tarvittaessa tarkennetaan ohjeita.

Jokainen ryhmä keksii aluksi itselleen nimen. Peli alkaa, kun Pelinjohtaja antaa luvan. Jokainen ryhmä heittää arpakuutiota ja kirjaa saamansa silmäluvun paperiinsa. Tämän jälkeen kaikki ryhmät hajaantuvat etsimään pelialueelta sitä tehtävälappua, jonka silmäluku heitettiin. Tehtävälapun löydyttyä ryhmän on yhdessä suoritettava lapussa annettu tehtävä. Pelinjohtaja voi valvoa, että ryhmät suorittavat tehtävät yhdessä, jotta kukaan ei jää ulkopuolelle. Tehtävä suoritetaan lapun luona, ellei tehtävässä toisin ohjeisteta. Pelin alussa kannattaa korostaa, että tehtävälaput pitää oman suorituksen jälkeen palauttaa samaan paikkaan, mistä se löytyi. Mahdollisten jonojen syntyessä tehtävä suoritetaan saapumisjärjestyksessä. Kun ryhmä on suorittanut tehtävän, koko ryhmä palaa oman pelipöytänsä/alueensa luokse. Arpakuutiota heitetään uudelleen ja uusi silmäluku lisätään edelliseen, esimerkiksi 2 ja 4 = 6, jolloin ryhmä lähtee etsimään tehtävälappua numero 6. Kun tehtävä on suoritettu, ryhmä palaa jälleen heittämään arpakuutiota ja uusi silmäluku lisätään jälleen edelliseen. Ryhmä lähtee etsimään seuraavaa tehtävää. Mikäli ryhmä ei millään etsinnöistä huolimatta löydä jotakin lappua, voi Pelinjohtaja antaa heille luvan heittää arpakuutiota uudelleen. Peli jatkuu näin, kunnes voittaja selviää.

Voittaja:

Pelin voittaa se ryhmä, joka ensimmäisenä löytää viimeisen lapun (nro 39) ja suorittaa siinä annetun tehtävän tai se ryhmä, joka on peliajan puitteissa päässyt pisimmälle. Voittajan löydyttyä Pelinjohtaja selkeästi ilmoittaa muille pelaajille pelin päättyneen.

Lähde: Ihan Sama opettajan opas s. 46

2. IHMISSUSI

Ihmissusi on pelinä samanlainen kuin mafia tai mafioso. Peli toimii hyvin 8–25 hengelle, ehkä isommallekin porukalle, mutta isossa ryhmässä keskustelu voi jäädä vain muutaman vastuulle. Peliä saa muokattua eri määrälle vaihtamalla ihmissusien määrää ja jättämällä vaihtoehtoisia hahmoja pois (esimerkiksi 10 hengelle kaksi ihmissutta, ei vaihtoehtoisia hahmoja). Kyläläisiä olisi hyvä olla aina vähintään puolet. Ihmissusia ja kyläläisiä on vaihteleva määrä, kaikkia muita hahmoja yksi, paitsi rakastavaiset, joita on kaksi. Peliä pelataan ringissä, johon on hyvä asettautua jo sääntöjen selittämisen ajaksi. Peliä ohjaa pelinjohtaja, jonka olisi hyvä tietää pelaajien nimet, jotta hän voi kutsua pelaajia nimiltä. Ennen peliä voidaan käydä nimikierros. Kaikille pelaajille annetaan roolit. Rooleja eli hahmoja on kyläläinen, ihmissusi, lääkäri ja tietäjä. Isolla ryhmällä pelatessa on hyvä ottaa lisää hahmoja mukaan, joita on kylähullu, rekkakuski, betoniporsas, pappi ja amor (rakastavaisia ei jaeta lappuihin vaan amor valitsee ne). Hahmojen selitykset löytyvät myöhemmin tekstistä.

TÄTÄ OHJELMAA VARTEN TARVITSET:

- Laput, joissa on hahmot. Tarkista, että lapuissa on riittävästi hahmoja.
- Paperia ja kynä tai puhelimen muistio, johon voi kirjoittaa hahmot ja pelaajat.

OTA HUOMIOON NÄMÄ ASIAT:

- Annetaan puheenvuoroja kaikille halukkaille, jotta jokainen voi osallistua pelinkulkuun.
- Selitetään hahmot selkeästi ja kerrotaan, mitä ne tekevät. Tiedot voidaan kirjoittaa lappuihin, joissa roolit jaetaan. Näin tiedot ovat myös helposti tarkistettavissa.
- Roolien jako voidaan tehdä myös koskettamalla pelaajia selkään.

Pelinkulku:

Hyvä tapa jakaa roolit on jakaa pelaajille laput, joissa on jonkun hahmon nimi. Tällöin Pelinjohtajan tulee ennen jakoa tarkistaa, että lapuissa on sopiva määrä kaikkia hahmoja. Pelinjohtajan kannattaa roolien jakamisen jälkeen tarkistaa, että kaikki tietävät roolinsa

niin, että kaikki laittavat silmänsä kiinni ja sitten pyytää jokaista hahmoa yksitellen avaamaan silmänsä ja katsomaan pelinjohtajaa. Näin voidaan varmistua, että kaikkia tarvittavia hahmoja on pelissä. Pelinjohtajan on hyvä kirjoittaa hahmot ja pelaajat ylös, jotta muistaa kenen tulee herätä yöllä, jos nimiä ei tiedä, voi kirjoittaa tuntomerkit. Pelaajat eivät saa kertoa omaa rooliaan muille missään vaiheessa peliä (ei edes ”kuolemansa” jälkeen). Pelin voittavat joko kyläläiset, äänestämällä kaikki ihmissudet pois, tai ihmissudet. Jos pelissä on myös kylähullu tai rekkakuski, myös kylähullu tai rekkakuski voi voittaa pelin.

Peli alkaa aina "yöllä". Pelinjohtaja sanoo ”kylä menee nukkumaan” ja pelaajat sulkevat silmänsä. Sen jälkeen pelinjohtaja sanoo yksitellen hahmojen nimiä ja ne pelaajat, jotka kuulevat oman hahmonsensa avaavat ja sulkevat silmänsä pelinjohtajan käskystä. Esimerkiksi ”Ihmissudet heräävät ja valitsevat uhrinsa.” Jonka jälkeen valinta tapahtuu osoittamalla ja pelinjohtaja ottaa sen ylös ja sitten sanoo: ”Ihmissudet menevät nukkumaan.” Järjestyksellä ei ole väliä. Vain yhdellä pelaajaryhmällä on kerrallaan silmät auki. Pelaajaryhmät voivat herätä esimerkiksi järjestyksessä ihmissusi tai -sudet, lääkäri ja tietäjä sekä mahdolliset vaihtoehtoiset hahmot.

Aamu koittaa ja kaikki avaavat silmänsä ja pelinjohtaja kertoo kuka tai ketkä ovat kuolleet yöllä, välttämättä kukaan ei ole kuollut. Kuolleet siirtyvät ringin ulkopuolelle. Seuraavaksi käydään neuvotteluja siitä, epäilläkö jotakuta pelaajaa murhaajaksi. Pelinjohtaja johtaa keskustelua sekä antaa puheenvuoroja halukkaille ja pyrkii siihen, että mahdollisimman moni saa puhua kunakin päivänä. Pelinjohtaja myös päättää, milloin on aika siirtyä eteenpäin äänestyksessä, jos ei muuten onnistu. Jos pelissä on kylähullu tai rekkakuski, ei ole sinänsä väliä, onko epäilty murhaaja ihmissusi, kylähullu tai rekkakuski. Kun, jotakuta tai useampaa pelaajaa epäillään, pidetään äänestys, jossa epäillyt pelaajat käydään läpi yksitellen ja ne pelaajat, jotka ajattelevat epäillyn olevan murhaaja, viittaavat sen henkilön kohdalla, jota haluaa äänestää. Epäillyillä on ennen äänestystä oikeus puolustaa itseään. Jos enemmistö pelaajista epäilee samaa henkilöä murhaajaksi, epäilty erotetaan kylästä ja hän siirtyy ringin ulkopuolelle. Pelaajan hahmoa ei paljasteta. Ketään ei ole pakko tappaa, mikäli yksimielisyyttä ei tunnu löytyvän tai esimerkiksi on vain yksi epäilty ja vain pieni osa haluaisi äänestää. On tärkeää pyrkiä saamaan kaikki pelaajat mukaan niin keskusteluihin ja äänestykseen. Päivän jälkeen tulee taas yö ja näin jatketaan,

kunnes joko kaikki ihmissudet (sekä mahdolliset kylähullu ja rekkakuski) on erotettu tai kaikki kyläläiset ja muut hahmot on tapettu.

Pakolliset hahmot:

Ihmissusi. Yleensä useampi, voi olla myös yksi. Ihmissudet valitsevat uhrinsa yhteisymmärryksessä elehtimällä ja lopulta osoittavat uhriaan. Ihmissudet voivat tappaa yhden kunnakin yönä. Pyrkivät tappamaan kaikki muut pelaajaryhmät niin että lopputuloksena elossa on vain ihmissusia.

Lääkäri. Lääkäri valitsee potilaansa osoittamalla. Jos lääkäri osoittaa ihmissusien ja/tai kylähullun uhria, tämä ei kuolekaan aamunkoitteessa vaan jää eloon. Jos lääkäri osoittaa jotakuta muuta, tälle henkilölle ei tapahdu mitään, mutta ihmissusien ja kylähullun uhrin kuolevat. Lääkäri voi pelastaa myös itsensä, mutta vain kerran pelin aikana. Lääkäri ei saa peräkkäisinä öinä pelastaa samaa pelaajaa.

Kyläläinen. Hän nukkuu yöt ja jos on yön jälkeen vielä hengissä, pohtii ja epäilee muita ihmissusiksi.

Tietäjä. Tietäjä osoittaa ihmissudeksi epäilemäänsä henkilöä, ja pelinjohtaja ilmaisee peukalolla, onko tämä ihmissusi vai ei: peukalo ylöspäin osoitettuna tarkoittaa ihmissusi ja peukalo alaspäin osoitettuna ei-ihmissusi. Jos pelissä on mukana kylähullu tai rekkakuski, hänet lasketaan ei-ihmissudeksi. Jos siis tietäjä osoittaa kylähullua, pelinjohtaja näyttää peukaloaan alaspäin.

Vaihtoehtoisia hahmoja:

Kylähullu. Kylähullu tappaa yöllä ihmissusien tapaan yhden henkilön. Jos kylähullu on pelissä, hän voittaa, jos on ainut elossa oleva.

Rekkakuski. Rekkakuski ajaa yöllä valitsemansa henkilön päälle rekalla ja uhri kuolee. Jos rekkakuski valitsee betoniporsaan uhrikseen, hän itse kuolee. Rekkakuski voi myös voittaa.

Betoniporsas. Betoniporsas pysäyttää rekkakuskin matkan ja rekkakuski itse kuolee. Betoniporsas jatkaa rekkakuskin kuoltua tavallisena kyläläisenä. Betoniporsas voi joinain yönä herätä ja vilkuttaa pelinjohtajalle, mutta ei tarvitse aina.

Pappi. Esirukoilee jonkun kyläläisen puolesta. Se, jonka puolesta on esirukoiltu, ei kuole ensimmäisellä kerralla, kun häntä yritetään tappaa. Jos hänet yritetään tappaa toisen kerran, hän kuolee normaalisti. Pappi ei tiedä kenenkään muun rooleja, joten voi vahingossa

esirukoilla myös esimerkiksi ihmissuden tai kylähullun puolesta. Pelin alussa voidaan sopia, kuinka monta esirukousta pappi voi toimittaa. Jos sovittu määrä on esimerkiksi kolme esirukousta, pappi voi rukoilla kolmena ensimmäisenä yönä. Valitsee esirukouksensa kohteen/kohteet osoittamalla.

Amor. Valitsee ensimmäisenä yönä rakastavaiset osoittamalla. Sen jälkeen on vain tavallinen kyläläinen.

Rakastavaiset. Amarin valitsemasta parista tulee rakastavaiset. Rakastavaiset eivät siis tiedä olevansa rakastavaisia, eivätkä herää yöllä. Jos kumpi tahansa rakastavaisista kuolee, kuolee toinen seuraavan yön aikana sydänsuruihin. Sydänsuruilta ei pelasta lääkärin hoito tai papin esirukous. Rakastavaisten kuolemat voidaan kertoa esimerkiksi seuraavasti: ”Nyt on käynyt niin ikävästi, että viime yönä kuoli toinen rakastavainen, eli X” ja seuraavan yön jälkeen pelinjohtaja jatkaa. ”Koska viime yönä kuoli X, tänä yönä häntä kaipaamaan jäänyt X kuolee särkyneeseen sydämeensä.”

Lähde: Kuopion ev.lut. seurakunnat – Alava. Pelit ja leikit rippikouluun.

<https://www.kuopionseurakunnat.fi/alavannuoret/isoset/pelit/leikit>

3. SKABOJA

Skaboissa kilpaillaan pienryhmissä, noin 4–5 hengen ryhmät ja mahdollisimman saman verran jäseniä kaikkiin ryhmiin. On suositeltavaa jakaa osallistujat sekalaisiin ryhmiin, jotta jokainen pääsee tasavertaisesti mukaan. Skaboista voi laskea pisteitä ja lopuksi katsoa, mikä ryhmä on saanut eniten pisteitä, mutta se ei ole välttämätöntä. Skaboja voi kehittää monenlaisia ja eri ryhmille soveltuvilla tavoilla. Skaboja voi muokata myös ajallisesti sopivan pituisiksi, kierroksia voi ottaa vähemmän tai valita vain osan skaboista.

TÄTÄ OHJELMAA VARTEN TARVITSET:

- Paperia (A4)
- Muutama paperi, joissa on yksinkertaisia kuvia
- Kyniä
- Sanalista (sanapala)
- Ajanottoväline
- Nuoren seurakunnan veisukirjoja 2020
- (Fläppitaulu tai joku muu mistä voi näyttää laulun pätkiä)

OTA HUOMIOON NÄMÄ ASIAT:

- Jaetaan ryhmät niin, että kaikki pääsevät ryhmiin.
- Kopiokone: Jos nuori ei halua selkäänsä piirrettävän, voidaan piirtää esimerkiksi käteen, kuitenkin niin, ettei se, jolle piirretään näe, mitä piirretään.
- Musavisa: Voidaan pelata myös seurakunnassa tutuilla lauluilla, jolloin veisukirjoja ei välttämättä tarvita.
- Tuo minulle...: Valitaan tila sen mukaan, että kaikki voivat osallistua. Katsotaan myös, ettei tilassa ole esteitä, joihin voi kompastua. Voidaan myös päättää, että kilpailijat saavat vain kävellä.
- A4-paperista läpi: Annetaan selkeät ohjeet ja kannustetaan ryhmän sisäiseen yhteistyöhön. Annetaan tarvittaessa vihjeitä ja sovelletaan suorituksen hyväksyttävää toteutusta.
- Sanapala: Annettu esimerkkinä voidaan esimerkiksi kirjoittaa jonnekin taululle selkeästi näkyville, mikä voi helpottaa sanan ja kirjainten hahmottamista.

- X-määrä aikaa: Skabassa voidaan käyttää myös erilaista mittausmäärettä, kuten matkan arviointia tai muuta vastaavaa. Myös tapaa ilmaista olevansa valmis voi muuttaa osallistujien mukaan.

KOPIOKONE

Kopiokone-skabassa ryhmät asettuvat jonoihin ja pyrkivät kopioimaan jonon viimeiselle näytetyn kuvan mahdollisimman tarkasti niin, että piirtävät aina edessään istuvan selkään ja ensimmäisenä jonossa istuva piirtää paperille. Pelinvetäjä on siis piirtänyt tai tulostanut helppoja ja yksinkertaisia kuvia (esim. kukka tai talo) vähintään niin monta kuin ryhmissä on jäseniä, jotta jokainen saa olla jonon kaikissa kohdissa. Jono siis kiertää niin, että kun kierros on käyty, ensimmäisenä istuva, menee viimeiseksi jonoon ja toisena istuvasta tulee ensimmäinen ja niin edelleen.

Kun kaikki ryhmät ovat ymmärtäneet, mitä tulee tehdä, voidaan aloittaa ensimmäinen kierros. Pelinvetäjä näyttää kaikille jonojen viimeisille saman kuvan ja sanoo, kun saa aloittaa piirtämään. Jonojen viimeiset siis rupeavat piirtämään kuvaa edessään istuvan selkään ja kun jonon viimeinen on piirtänyt niin se, jolle piirrettiin, piirtää nyt sen kuvan, minkä tunsu selässään edessään istuvalle. Näin jatketaan kunnes, koska ensimmäisenä jonossa istuvalla ei ole selkää, johon piirtää, niin hän piirtää paperille, josta voidaan sitten katsoa kuinka samanlainen kuva tuli. Kun kaikki ryhmät ovat valmiita (ei ole siis nopeus kisa), pelinvetäjä näyttää alkuperäisen kuvan ja ryhmät näyttävät heidän tuloksensa. Jonka jälkeen mennään seuraavaan kierrokseen, eli jonot kiertävät ja uusille viimeisenä istuville näytetään uusi kuva. Jos joukkueet keräävät pisteitä, kuvat arvioidaan skaban loputtua.

MUSAVISA

Musavisassa ryhmien tehtävä on etsiä annettuja laulujen pätkiä nuoren seurakunnan veisukirjasta. Jokaiselle pelaajalle annetaan veisukirja, josta etsiä oikeita lauluja. Ryhmät keksivät jonkun äänimerkin (esim. piip), jota he käyttävät visan aikana. Laulujen pätkät

voi sanoa myös lyhyemmissä osissa, esimerkiksi sana kerrallaan. Silloin, mitä lyhyemmästä pätkästä laulun on arvannut, sitä enemmän pisteitä saa. (Esimerkiksi yhdestä sanasta arvaamalla kolme pistettä, kahdesta sanasta kaksi pistettä ja koko pätkästä yhden pisteen.)

Skaba etenee niin, että pelinvetäjä sanoo tai näyttää fläppitaululta tai heijastettuna laulun pätkän, jonka ryhmät yrittävät liittää johonkin veisukirjan lauluun. Laulun löytänyt ryhmä tai ryhmän pelaaja sanoo äänimerkkinsä, jolloin pelinvetäjä antaa ensimmäisenä sanoelle ryhmälle vastausvuoron, ja he sanovat mistä laulusta ajattelevat olevan kyse. Jos se on oikein he saavat pisteen, jos se on väärin seuraavana äänimerkkinsä sanonut ryhmä saa vuoron. Kun oikea laulu on löydetty, voidaan siirtyä seuraavaan pätkään tai jos soitotaitoa on paikalla, lauluista voidaan laulaa osa, johon annettu pätkä osuu. Jos mikään ryhmä ei meinaa löytää oikeaa laulua, pelinvetäjä voi antaa lisäpätjän laulusta.

Laulun pätkät Nuoren Seurakunnan Veisukirja 2020:sta:

1. Kasvata lapseesi luottamus loppumaton (105/Kuljeta ja johda)
2. Seison rannalla ikuisuuden (33/Katson sinun kättesi töitä)
3. Kotini mun (60/Riihikirkkohymni)
4. Olet alku sekä loppu (80/Olet Jumala)
5. Kyllä minä maljasi juon (45/Pelastaja)
6. Ne kolome yhtä ovat (115/Pohjalainen uskontunnustus)
7. Ja joskus hymyilivät (7/Kirkossa)
8. Valo pimeyttä voittaa (18/Elämä on nyt)
9. Sinä olet ihme, suuri sittenkin (50/Sitkeä sydän)
10. Värit sateenkaaren piirsi (86/Kaikkivaltias)

TUO MINULLE...

Tuo minulle... -skaba toimii niin, että pelinvetäjä sanoo esineitä tai asioita ja ryhmien tehtävä on tuoda pelinvetäjälle ne. Ryhmät asettuvat jonoihin pelinvetäjän eteen ja kustakin jonosta ensimmäinen on aina haku vuorossa. Muut ryhmien jäsenet pysyvät paikallaan, mutta voivat sanallisesti auttaa keksimään mistä kyseisen esineen tai asian voisi löytää. Pelinvetäjä sanoo asian tai esineen esimerkiksi: ”Tuo minulle kynä” ja jonojen

ensimmäiset lähtevät hakemaan kynää ja tuovat sen pelinvetäjälle. Ensimmäisenä kyseisen asian tai esineen tuonut voittaa. Sen jälkeen esineitä hakeneet menevät jonojensa viimeisiksi ja uudet ensimmäiset lähtevät etsimään pelinvetäjän pyytämää esinettä. Esineitten ja asioiden etsinnässä voi käyttää mielikuvitusta ja pelinvetäjä viimeiseksi päättää mitkä esineet hyväksytään. Kierroksia käydään ainakin niin monta, että jokainen ryhmäläinen saa haettua yhden esineen tai asian. Esineiden tai asioiden kanssa tulee olla varovainen, ettei mitään mene rikki. Pelinvetäjän pitää miettiä, että tuotavat esineet ja asiat ovat sellaisia, joita tilasta (voi olla koko nuortentilat) löytyy. Ryhmät vievät skaban loppua tuomansa esineet ja asiat paikoilleen.

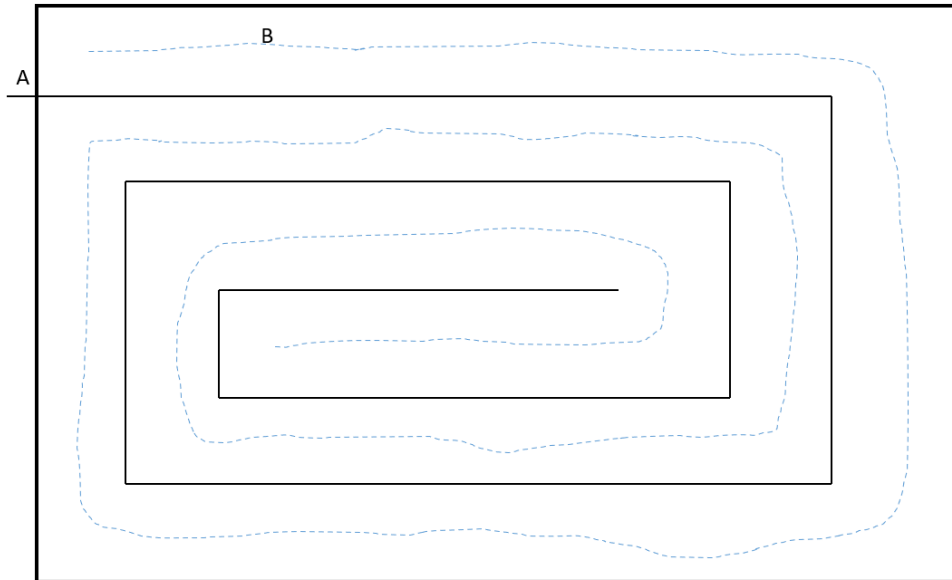
Tuo minulle...

- kynä
- Raamattu
- soitin
- avain
- sinistä
- läpinäkyvää
- pehmeää
- ihme

A4-PAPERISTA LÄPI

Tässä skabassa ryhmät skabailevat toisiaan vastaan hoksottimillaan sekä nopeudella. Jokainen ryhmä saa itselleen A4-paperin. Ryhmän tehtävänä on pohtia yhdessä, kuinka paperi on revittävä/leikattava, jotta ainakin yksi ryhmän jäsenistä mahtuu sen läpi. Kun paperi revitään oikein, siitä muodostuu tarpeeksi iso rengas, että sen läpi voi pujottautua. Ryhmiä tulee rohkaista pohtimaan ja kokeilemaan erilaisia ehdotuksia yhdessä. Jos paperi repeää niin, että siitä ei saa enää muodostettua yhtenäistä rengasta, voi ryhmä pyytää ohjaajalta uuden paperin. Pisteitä voidaan haluttaessa jakaa sen mukaan, missä järjestyksessä tehtävä on saatu suoritettua.

Ohjaajalle: Yksi tapa ratkaista tehtävä on aluksi repiä paperi mustan (A) viivan osoittamalla tavalla ja lopuksi repiä aikaan saatu kaistale vielä halki niin, että molemmat päät jäävät ehjiksi (sininen katkoviiva B).

”SANAPALA”

Tässä skabassa ryhmien on tarkoitus kilpailla siitä, mikä ryhmä keksii eniten eri sanoja, jotka koostuvat jonkin annetun esimerkkisanan kirjaimista. Tehtävänä on siis järjestää sanan kirjaimet uudelleen ja tällä tavoin keksiä mahdollisimman monta muuta perusmuodossa olevaa sanaa. Kaikkia esimerkkisanan kirjaimia ei ole pakko käyttää. Jos annettu sana on esimerkiksi VALIO, hyväksyttäviä sanoja ovat esimerkiksi LOIVA, VALO, OVI ja ILO. Annetut esimerkkisanat kannattaa sanoa selkeästi ääneen ja mahdollisesti myös kirjoittaa ylös kaikille nähtäville. Ryhmät saavat paperit ja kynän, jotta he voivat hahmotella erilaisia yhdistelmiä ja listata valmiit sanansa. Ryhmille voidaan antaa tietty määrä aikaa, kuten kaksi minuuttia, ja siinä ajassa eniten sanoja keksinyt ryhmä saa eniten pisteitä. Jos usealla ryhmällä on saman verran sanoja, voidaan pisteitä antaa enemmän pidemmistä sanoista. Kierroksia kannattaa ottaa muutama.

Mahdollisia sanoja ja muunnoksia:

KATSOA: kaaso, taso, sata, sato, kostaa, sota, aatos, ostaa...

KUORIA: ruoka, kura, koira, kuori, ori, koura, kori, arki, rako...

ALASIN: laina, sana, sali, aasi, asia, aisa, ansa, aina, ala...

PAINOS: sopia, pino, panos, paino, osa, poni, iso, piano, ansio, opas...

VIRIKE: kivi, virke, vire, veri, rivi, kiire, kreivi, reki, kiri...

VALTIO: loiva, ilo, talo, valo, oiva, tila, talvi, aito, voi, lovi, aivot, ovi...

JUOSTA: suoja, sota, satu, sato, suo, asu, oja, auto, taso, taju, osua...

ARVIOI, MILLOIN ON KULUNUT X-MÄÄRÄ AIKAA

Tässä skabassa ryhmät kilpailevat siitä, kuka on paras arvioimaan aikaa. Ryhmästä aina yksi kerrallaan edustaa ryhmää. Pelinvetäjä ilmoittaa kierrokselle osallistuville ajan, kuten 9, 23 tai 56 sekuntia. Ryhmän edustajien tehtävä on ajan alettua arvioida mielessään, milloin on kulunut annettu aika. Kun osallistuja on sitä mieltä, että aika on kulunut, hän nostaa esimerkiksi kätensä merkiksi. Minkäänlaisia kelloja ei luonnollisesti saa käyttää apuna. Kun kaikki kierrokselle osallistuneet uskovat annetun ajan kuluneen, kaikilla on käsi ylhäällä. Pelinvetäjän on samaan aikaan seurattava aikaa sekä sitä, missä järjestyksessä pelaajat ovat nostaneet kätensä. Pisteet jakautuvat sen mukaan, kuka on onnistunut arvioimaan ajan lähimmäksi annettua aikaa. Jokainen ryhmän jäsen osallistuu vuorollaan kierrokselle.

4. AMONG US oikeassa elämässä

Among us on verkossa pelattava murhamysteeripeli. Peli tapahtuu avaruusaluksessa ja sitä pelaa yleensä 4–10 pelaajaa, joista 1–3 on huijareita ja loput miehistön jäseniä. Huijarit sabotoivat alusta ja tehtäviä sekä tappavat miehistön jäseniä. Miehistön jäsenet tekevät tehtäviä, ilmiantavat kuolleita ja kutsuvat hätäkokouksia, jos huomaavat huijarin tekevän epäilyttäviä asioita. Monet tubettajat ovat muokanneet pelistä oikeassa elämässä pelattavan, ja tässä on monesta lähteestä yhdistetty versio.

TÄTÄ OHJELMAA VARTEN TARVITSET:

- Roolilaput (liitteenä)
- Värilaput ja teippiä (tee itse)
- Sabotaasilaput, joissa on koodit (tee itse 3kpl)
- Ajanottoväline
- Jotain, millä soittaa äänimerkkiä/musiikkia
- Paperi Virtapiiri-tehtävään (tee itse)
- Värikkäitä lankoja tai paperisuikaleita
- Numero-tehtävän laput (liitteenä)
- Roskapussi ja roskat (esimerkiksi paperimyytyjä tms.)
- Kannu ja muki
- Labyrintti (liitteenä)

OTA HUOMIOON NÄMÄ ASIAT:

- Käydään selkeästi läpi pelialueen rajat sekä ohjeet. Tarvittaessa tukena voidaan käyttää kirjallisia ohjeita. Annetaan nuorille tilaa kysyä ja tarkentaa tarvittaessa.
- Voidaan antaa esimerkkejä peliä ohjeistettaessa. Esimerkiksi hälytysäännet voidaan kuunnella etukäteen ja jotkut tehtävät voidaan käydä yhdessä läpi ennen aloitusta.
- Kirjoitetaan kaikki laput selkeällä kielellä ja tarpeeksi isolla fontilla.
- Tehtäviä voi muuttaa osallistujien tarpeiden mukaisesti. Tehtävien vaikeustaso, fyysisyyttä ja älyllistä haastavuutta voi vaihdella. Internetistä löytyy paljon vinkkejä.

- Sovitaan yhdessä asioista, joita voi muunnella. Tällaisia ovat esimerkiksi miten Huijari voi tappaa, kauanko hätäkokous voi kestää jne.
- Kerätään palautetta toiminnasta ja vastataan siihen. Palautteen avulla peliä voi kehittää ja kartoittaa yleisesti nuorten kiinnostusta tällaiseen toteutukseen.

Pelialue:

- Iso pöytä: lähtö, hätäkokous ja hautausmaa
- Pieni hengailutila: Virtapiiri-tehtävä (sabotaasi)
- Pieni kokoustila: Numerot-tehtävä
- Musiikkihuone: Siivoa roskat -tehtävä
- Keittiö: Vesitankki-tehtävä
- Huone (toimistohuoneen vieressä): Oikosulku-tehtävä (sabotaasi)
- (Sohva-alue jää vapaaksi hengailutilaksi)

Statistiikat:

- Pelaajia: 5–6 kpl, 1 Impostor ja loput Crewmateja
- Tehtäviä: 5kpl
- Hätäkokousaika: 60 tai 90 sekuntia
- Cooldown: 1 tehtävän ”suorittaminen”

Roolit:

- Miehistön jäsen (crewmate): Suurin osa pelaajista. Suorittavat tehtäviä ja yrittävät pysyä hengissä. Miehistön jäsenet voivat ilmiantaa kuolleet ja kutsua koolle hätäkokouksen. Samalla yrittävät selvittää kuka ei ole ja kuka on Impostor. Miehistön jäsenet voittavat, jos hengissä olevat Miehistön jäsenet ovat tehneet kaikki tehtävät tai jos ne äänestävät Huijarin ulos. Yksi Miehistön jäsen ei voi voittaa.
- Huijari (impostor): Yksi pelaaja. Huijari on Miehistön jäsenten vihollinen ja tappaa Miehistön jäseniä niin, että häntä ei huomata eikä äänestetä ulos. Huijari voi esittää suorittavansa tehtäviä sulautuakseen joukkoon. Huijari tappaa

Miehistön jäseniä tökkäämällä heitä selkään. Huijari voittaa, jos yksi Miehistön jäseniä on enää jäljellä.

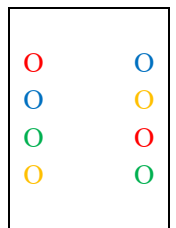
- Haamu (kuolleet): Kuolleet pelaajat ovat Haamuja. Kun heidät on ilmoitettu, he siirtyvät hautausmaalle. Haamut eivät saa kommunikoida vielä pelissä mukana olevien kanssa.

Tehtävät:

- Virtapiiri: Yhdistä johdoilla samanväriset ympyrät. Johtoina voi käyttää esimerkiksi lankaa tai paperisuikaleita, jotka ovat samanvärisiä kuin ympyrät.
- Numerot: Järjestele numerot yhdestä kymmeneen.
- Siivoa roskat: Kerää roskat roskapussiin ja kaada ne takaisin lattialle. Roskana voi olla esimerkiksi rypistellyt paperit.
- Vesitankki: Kaada 7 kupillista vettä kannuun.
- Oikosulku: Ratkaise labyrintti. Labyrintti on liitteenä.

Sabotaasit:

- Happivaje: Huijari voi aiheuttaa happivajeen aluksella koskettamalla paperia, joka on kiinnitetty seinään tai muuhun pelinvetäjälle näkyvään paikkaan. Tämän huomattessaan pelinvetäjä laittaa soimaan musiikkia (tai among us sabotage siren: <https://www.youtube.com/watch?v=Pc-99ISRNfg>) sabotaasin alkamisen merkiksi ja soittaa sitä, kunnes sabotaasi on katkaistu. Miehistön jäsenen tehtävä on katkaista sabotaasi. Yhden pelaajan on käytävä katsomassa sabotaasipaperista koodi, joka tämän tulee painaa mieleen ja käydä kertomassa se pelinvetäjälle. Näin sabotaasi on katkaistu. Jos Miehistön jäsenet eivät onnistu katkaisemaan sabotaasia 30 sekunnissa Huijari voittaa automaattisesti.
- Ovi: Huijari voi sabotoida peliä sulkemalla toisen sabotaasihuoneen oven. Pelinvetäjä seuraa peliä ja huomaa, kun sabotaasi alkaa. Pelinvetäjän on ilmoitettava pelaajille sabotaasista musiikilla, joka soi, kunnes sabotaasi on katkaistu. Sabotaasin voi katkaista niin, että yksi pelaajista käy katsomassa suljettuun oveen kiinnitetystä paperista koodin, jonka hän painaa mieleen ja käy kertomassa sen pelinvetäjälle. Näin oven voi käydä

avaamassa ja peli jatkuu. Jos Miehistön jäsenet eivät onnistu katkaisemaan sabotaasia 30 sekunnissa Impostor voittaa automaattisesti.

SÄÄNNÖT

Valmistelut:

Pelinvetäjä tulostaa ennen pelin alkua roolilaput, joissa lukee joko Huijari tai Miehistön jäsen ja tehtävät tai sabotaasit. Lappuja tulostetaan sen verran, kun peliin on osallistujia. Vain yksi rooleista on Huijari, muut ovat Miehistön jäseniä. Laput taitetaan niin, että niistä ei näy mikä rooli on kyseessä. Jokainen osallistuja tarvitsee myös värillisen (esimerkiksi sininen, vihreä, keltainen, valkoinen, punainen ja oranssi) paperin, jonka voi esimerkiksi teipata paitaan kiinni. Pelinvetäjän on valmistettava pelissä suoritettavat tehtävät etukäteen ja laitettava ne paikoilleen ennen pelin alkua. Pelinvetäjä myös vie sabotaaseja varten paperit, joissa on koodit, paikoilleen.

Pelin kulku:

Peliin voi osallistua tilan koon takia maksimissaan kuusi osallistujaa, joista yksi on Huijari. Jokainen osallistuja saa satunnaisesti valitun lapun, jossa lukee tämän rooli ja tehtävät tai sabotaasit. Roolia ei kerrota muille. Kaikille osallistujille kerrotaan yhteisesti mikä on pelialue ja missä tehtävät sijaitsevat. Jokaisen Miehistön jäsenen on suoritettava kaikki tehtävät. Huijari voi häiritä peliä aiheuttamalla sabotaaseja. Molempia sabotaaseja voi käyttää vain kerran kierroksen aikana. Miehistön jäsenten tehtävä on katkaista sabotaasit, jotta peli voi jatkua normaalisti. Mikäli he epäonnistuvat tässä annetussa ajassa, Huijari voittaa automaattisesti. Pelinvetäjän tulee tarkkailla sabotaaseja pelin aikana. Hänen tehtävänsä on ilmoittaa sabotaaseista äänimerkillä sekä seurata tuleeko sabotaasi suoritetuksi annetussa ajassa. Pelinvetäjä myös ottaa vastaan koodin Miehistön jäseneltä ja päättää sabotaasin.

Kun peli alkaa, jokainen osallistuja lähtee suorittamaan tehtäviä, tai Huijarin tapauksessa esittämään tehtävien tekemistä. Miehistön jäsenten tehtävänä on suorittaa kaikki tehtävät tai selvittää, kuka on Huijari. Huijari puolestaan pyrkii sulautumaan joukkoon ja tappamaan kaikki Miehistön jäsenet ennen kuin he ovat saaneet tehtävät suoritettua. Kun joku Miehistön jäsenistä saa kaikki tehtävät suoritettua, hän palaa aloitus/kokouspaikalle ja

ilmoittaa tehneensä kaikki tehtävät. Jos Huijari saa tapettua jonkun pelaajista, tämän on heti mentävä hiljaa maahan odottamaan, että joku löytää hänet. Ennen kuin Huijari voi tappaa toisen pelaajan, hänen on käytävä leikisti suorittamassa jokin tehtävistä (cool-down). Toisen Miehistön jäsenen löytäessä ruumiin, tämän on ilmiannettava löytönsä huutamalla RUUMIS. Kun joku pelaajista ilmiantaa murhan tai epäilee tietävänsä, kuka on Huijari, järjestetään hätäkokous sille sovitussa paikassa. Pelaajan täytyy mennä sovitettuun kokouspaikkaan ja huutaa HÄTÄKOKOUS, jolloin muut pelaajat kokoontuvat paikalle. Pelinvetäjän tehtävä on huolehtia, että kokous kestää enintään minuutin (60 sekuntia). Hätäkokouksessa pelaajat voivat esittää epäilyksiään, jakaa ajatuksia ja puolustaa itseään. Hätäkokouksen lopussa pelaajat päättävät joko äänestää jonkun pelaajan pois (eli epäilevät tämän olevan Huijari) osoittamalla tätä tai sitten ohittaa äänestyksen. Eniten ääniä saanut äänestetään ulos pelistä. Jos ulos äänestetty on Huijari, Miehistön jäsenet voittavat pelin. Muussa tapauksessa peli jatkuu normaalisti. Ulos äänestetty jää hautausmaalle muiden kuolleiden kanssa.

Peli jatkuu samalla tavalla siihen asti, kunnes enää yksi Miehistön jäsen ja Huijari on jäljellä (Huijari voittaa) tai hengissä olevat Miehistön jäsenet (vähintään kaksi) ovat saaneet kaikki tehtävät suoritettua (Miehistön jäsenet voittavat).

Esimerkki video:

Roni Back – Among us mutta OIKEESSA ELÄMÄSSÄ! : <https://www.youtube.com/watch?v=zcEFwCzCihA>

Lähteet:

<https://www.hercampus.com/school/valdosta/how-play-among-us-irl>

<http://www.atterberry.net/funstuff/real-life-among-us/>

https://among-us.fandom.com/wiki/Among_Us

Tehtävälaput (THE PELI):

<p>1. Keksikää ryhmälenne nimi ja kertokaa se Pelinjohtajalle.</p>	<p>2. Kasatkaa muttereista kymmenen kerroksen torni käyttämällä vain syömäpuikkoja.</p>
<p>3. Jokainen ryhmäläinen ”flippaa” mukin väärinpäin pöydälle.</p>	<p>4. Yksi ryhmäläinen vuorollaan selittää Aliaksen tavoin itse keksimiä sanoja, muut arvaavat. Yhteensä viisi (5) sanaa on selitettävä ja arvattava.</p>
<p>5. Yksi ryhmäläinen vuorollaan esittää Pantomiimin tavoin sanoja, muut arvaavat. Yhteensä viisi (5) sanaa on esitettävä ja arvattava.</p>	<p>6. Voittakaa Pelinjohtaja Kivi-paperisakset-pelissä viisi (5) kertaa.</p>
<p>7. Selvittäkää anagrammi: ahkeruuden ta- loon pEnsas</p>	<p>8. Etsikää NSV:stä laulu 60 ja lausukaa sen ensimmäinen säkeistö ääneen.</p>
<p>9. Koittakaa saada Pelinjohtaja nauramaan. Ei saa koskea</p>	<p>10. Käykää pesemässä kätenne ja jatkaa peliä.</p>
<p>11. Ottakaa selville Pelinjohtajan toinen nimi. Perustelkaa hyvin, miksi teidän on saatava se selville.</p>	<p>12. Keksikää kaulahuiville viisi (5) uutta käyttötarkoitusta.</p>
<p>13. Tehkää Still-kuva aiheesta nuortenilta. Esittäkää se Pelinjohtajalle.</p>	<p>14. Missä maissa ryhmänne on matkustanut? Kertokaa ne aakkosjärjestyksessä Pelinjohtajalle.</p>

<p>15. Selvittäkää Pelinjohtajan ikä. Perustelkaa, miksi teidän täytyy tietää se.</p>	<p>16. Keksikää, miten aiotte tuulettaa, kun voitatte pelin. Esittäkää se Pelinjohtajalle.</p>
<p>17. Heittäkää noppaa niin kauan, että saatte silmäluvun viisi (5).</p>	<p>18. Keksikää lyhyt runo aiheesta nälkäkiukku, jonka lausutte Pelinjohtajalle.</p>
<p>19. Esittäkää lyhyt sketsi tai kertokaa vitsi Pelinjohtajalle.</p>	<p>20. Keksikää viisi (5) A-kirjaimella alkavaa eläintä. Kertokaa ne Pelinjohtajalle.</p>
<p>21. Tuokaa Pelinjohtajalle viisi (5) erilaista sinistä esinettä.</p>	<p>22. Selvittäkää arvoitus ja kertokaa vastaus Pelinjohtajalle.</p>
<p>23. Tehkää paperilennokki ja kokeilkaa, miten pitkälle se lentää.</p>	<p>24. Sanokaa Pelinjohtajalle ”minä olen [oma nimi]” niin monella kielellä kuin osaatte.</p>
<p>25. Vastatkaa Pelinjohtajalle kysymyksen: ”Mikä kana ei muni?”</p>	<p>26. Istukaa alas ja kertokaa toisillenne, mitä kivaa tämän päivän aikana on tapahtunut.</p>
<p>27. Kertokaa Pelinjohtajalle järkytyneesti, millainen sää on ulkona.</p>	<p>28. Keksikää viisi (5) laulua, joissa on sana ”rakkaus” ja kertokaa ne Pelinjohtajalle.</p>

<p>29. Piirtäkää paperille kuva, joka symboloi ryhmäanne.</p>	<p>30. Pelatkaa muistipeli.</p>
<p>31. Laskekaa montako ovea Soden tiloissa on ja kertokaa se Pelinjohtajalle.</p>	<p>32. Yksi ryhmästänne suorittaa paperilabyrintin sokkona, muut ryhmäläiset ohjaavat häntä.</p>
<p>33. Muistelkaa mieliinne yksi raamatunkertomus, jonka sisällön kerrotte tiivistysti Pelinjohtajalle.</p>	<p>34. Yksi ryhmäläinen piirtää valitseman asian ja muut ryhmäläiset arvaavat. Näyttäkää piirustus ja kertokaa, mitä se esittää Pelinjohtajalle.</p>
<p>35. Etsikää virsi 571 ja kertokaa Pelinjohtajalle, milloin se on otettu virsikirjaan.</p>	<p>36. Mistä Raamatun kirjasta löytyy joulu-evankeliumi. Kertokaa se Pelinjohtajalle.</p>
<p>37. Kertokaa jokaisesta ryhmäläisestä jokin kiva asia.</p>	<p>38. Keksikää Sodessa asuvalle kummitukselle nimi ja näyttäkää Pelinjohtajalle, miten se liikkuu.</p>
<p>39. Tuulettakaa tunteella voittonne kunniaksi. Kaikki muut taputtavat.</p>	

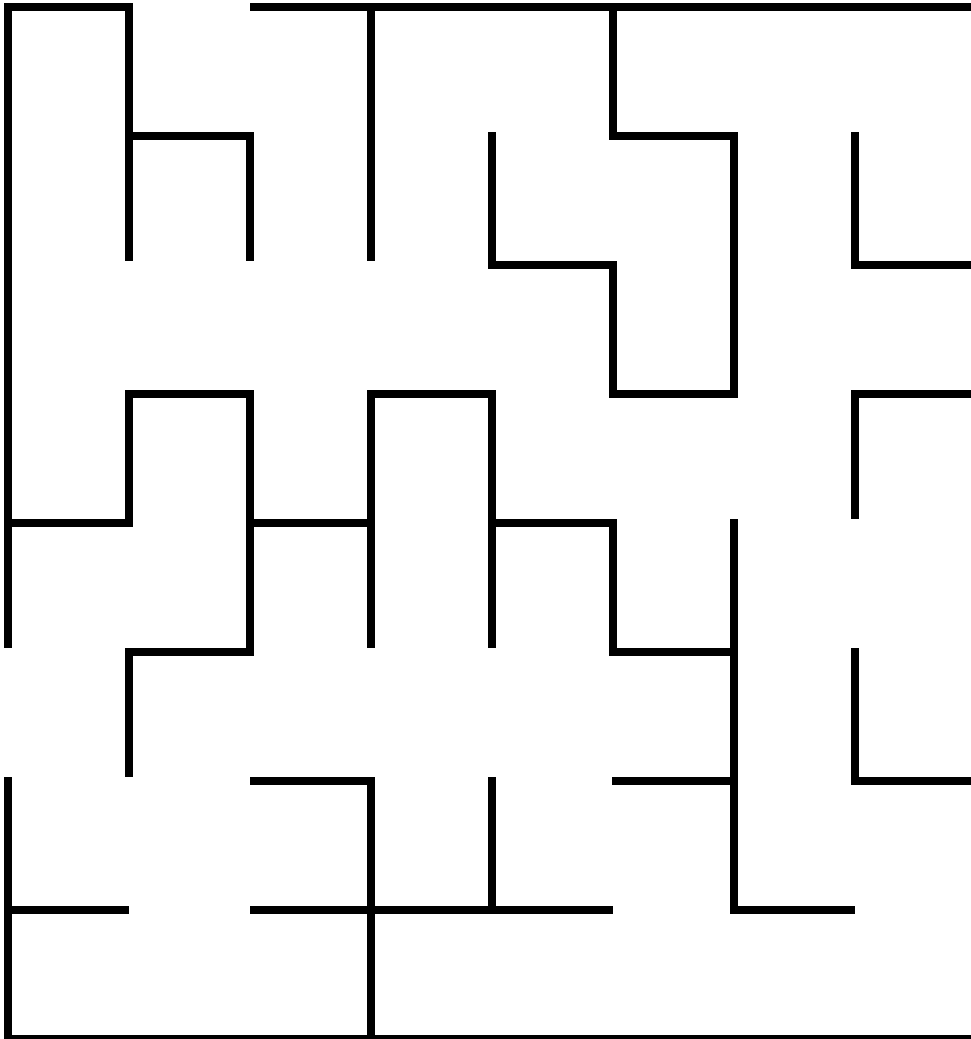
Arvoitus:

Mies oli matkalla kaupunkiin ja häntä vastaan tuli kärry, jota veti kaksi hevosta ja ohjasi kaksi miestä. Lavalla oli seitsemän naista, joilla jokaisella oli kori. Jokaisessa korissa oli kissa, ja jokaisella kissalla oli 3 pentua. Kärryjä seurasi toinen kärry, jota veti yksihevonen ja ohjasi yksi mies. Kärryn lavalla oli 13 possua. Kuinka monta elävää olentoa oli matkalla kaupunkiin?

Ratkaisu: 1. Yksi

Labyrintti:

Tätä käytetään The Peliin ja Among us oikeassa elämässä.

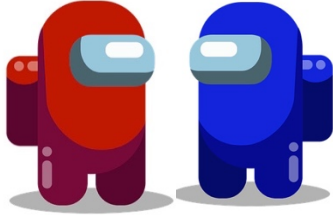
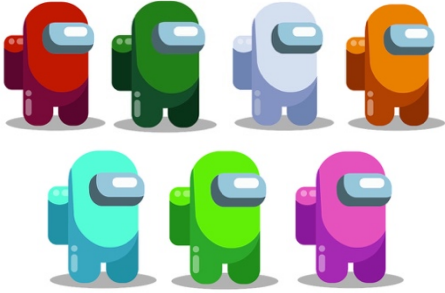

Roolilaput:

<p style="text-align: center;">HUIJARI</p> <p style="text-align: center;">SABOTAASIT: Happivaje: Kosketa seinässä olevaa sabotaasipaperia Ovi: Laita pelinjohtajan näkemä ovi kiinni Tappo=tökkää selkään</p>	<p style="text-align: center;">MIEHISTÖN JÄSEN</p> <p style="text-align: center;">TEHTÄVÄT: Uirtapiiri: Yhdistä johdoilla samanväriset ympyrät Numerot: Järjestele numerot yhdestä kymmeneen Siivoa roskat: Kerää roskat roskapussiin ja kaada ne takaisin lattialle Vesitankki: Kaada 7 kupillista vettä kannuun. Oikosulku: Ratkaise labyrintti</p>
<p style="text-align: center;">MIEHISTÖN JÄSEN</p> <p style="text-align: center;">TEHTÄVÄT: Uirtapiiri: Yhdistä johdoilla samanväriset ympyrät Numerot: Järjestele numerot yhdestä kymmeneen Siivoa roskat: Kerää roskat roskapussiin ja kaada ne takaisin lattialle Vesitankki: Kaada 7 kupillista vettä kannuun. Oikosulku: Ratkaise labyrintti</p>	<p style="text-align: center;">MIEHISTÖN JÄSEN</p> <p style="text-align: center;">TEHTÄVÄT: Uirtapiiri: Yhdistä johdoilla samanväriset ympyrät Numerot: Järjestele numerot yhdestä kymmeneen Siivoa roskat: Kerää roskat roskapussiin ja kaada ne takaisin lattialle Vesitankki: Kaada 7 kupillista vettä kannuun. Oikosulku: Ratkaise labyrintti</p>
<p style="text-align: center;">MIEHISTÖN JÄSEN</p> <p style="text-align: center;">TEHTÄVÄT: Uirtapiiri: Yhdistä johdoilla samanväriset ympyrät Numerot: Järjestele numerot yhdestä kymmeneen Siivoa roskat: Kerää roskat roskapussiin ja kaada ne takaisin lattialle Vesitankki: Kaada 7 kupillista vettä kannuun. Oikosulku: Ratkaise labyrintti</p>	<p style="text-align: center;">MIEHISTÖN JÄSEN</p> <p style="text-align: center;">TEHTÄVÄT: Uirtapiiri: Yhdistä johdoilla samanväriset ympyrät Numerot: Järjestele numerot yhdestä kymmeneen Siivoa roskat: Kerää roskat roskapussiin ja kaada ne takaisin lattialle Vesitankki: Kaada 7 kupillista vettä kannuun. Oikosulku: Ratkaise labyrintti</p>

Numerolaput (tehtävä):

1	
3	2+2
4	6
	8
9	X

LIITE 3. Palautekysely nuorisotyönohjaajille

PALAUTEKYSELY

Kysymykset ovat avoimia kysymyksiä.

Kysymys 1:

Oppaassa korostetaan rippikoulusuunnitelman, turvallisuuden, saavutettavuuden ja eettisyyden teemoja. Lisäksi käsitellään verkon tuomia mahdollisuuksia sekä nuorten huomiointia suunnittelussa. Miten merkityksellisiksi koet nämä teemat?

Kysymys 2:

Puuttuuko jokin näkökulma oppaasta? Jos puuttuu, niin mikä tai mitkä?

Kysymys 3:

Minkälaisiin asioihin kiinnitit huomiota oppaan selkeydessä, kieliassussa ja ymmärrettävyydessä?

Kysymys 4:

Miten hyödynnettäviksi koet oppaassa annetut konkreettiset huomiot ja vinkit? Tuliko mieleen jotain mitä haluaisit lisätä näihin? Mitä?

Kysymys 5:

Minkälaisia ajatuksia oppaan ulkoasu herätti?

Kysymys 6:

Koetko, että nuorteniltatoiminnan suunnittelussa näkyy oppaan teemat? Miten?

Kysymys 7:

Voisitko kuvitella pitäväsi suunniteltuja nuorteniltatoimintoja? Mitkä asiat vaikuttivat kokemukseesi?

Kysymys 8:

Vapaa palaute.